

Kriminaliteta in kriminalistično delo v letu 1997¹

Staš Svetek²

Obseg kriminalitete, ki so jo slovenski policisti in kriminalisti zabeležili leta 1997, ko so obravnavali 37.173 kaznivih dejanj, je bil podoben obsegu iz prejšnjih dveh let in od uveljavitve nove kazenske zakonodaje ostaja na približno enaki ravni. Zaradi kaznivih dejanj je bilo ovadenih 30.150 osumljenih storilcev. Med njimi se je zmanjšal delež ovadenih mladoletnikov, povratnikov in tujih državljanov ter povečal delež ovadenih žensk. Kriminalisti ocenjujejo, da so bili ljudje razmeroma varni pred splošno kriminaliteto, medtem ko se je povečala ogroženost s hujšimi in nevarnejšimi oblikami kaznivih dejanj. Vzrok za vedno več, tudi najhujših kaznivih dejanj, postaja koristoljubje, kar je pogojeno s spreminjanjem socialnih razmer in družbenih vrednot. Kriminalisti so se v letu 1997 srečevali z bolj zapletenimi in profesionalnimi načini storitve kaznivih dejanj, kar jim je narekovalo uporabo novih preiskovalnih tehnik, multidisciplinaren način preiskovanja in okrepljeno sodelovanje s tujimi policijami. Kriminalistično delo je oviralo pomanjkanje sredstev, neselektivno naravnani varčevalni ukrepi v državni upravi, odliv izkušenih ljudi iz policijskih vrst ter nedorečena in pomanjkljiva zakonska podlaga, zlasti za boj z organiziranim kriminalom.

V strukturi kaznivih dejanj se je, v primerjavi s prejšnjim letom, zmerno povečalo število primerov splošne kriminalitete (z 31.611 na 32.313) in zmanjšalo število primerov gospodarske kriminalitete (s 4.976 na 4.860). Medtem, ko je porast splošne kriminalitete posledica sprememb pri evidentiranju nekaterih vrst kaznivih dejanj (npr. ponarejanja denarja), je do zmanjšanja gospodarske kriminalitete prišlo zaradi zaključevanja procesa lastninjenja družbenega premoženja in dejavnosti policije, ki je uspela omejiti število najpogostejših gospodarskih deliktov – poslovnih goljufij. Nekoliko se je zmanjšalo tudi število obravnavanih kaznivih dejanj zoper življenje in telo (s 1.947 na 1.918). Med njimi je bilo 34 dokončanih umorov, pri katerih so morilci pogosteje uporabili strelno orožje ter morili na bolj profesionalen in organiziran način, zlasti zaradi koristoljubja in maščevanja. Število obravnavanih kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost je poraslo z 251 na 282, medtem ko se je tudi v letu 1997 nadaljevala težnja upadanja premoženjskih deliktov (s 23.645 na 22.698). Kriminalisti ocenjujejo, da je manjše število premoženjskih deliktov odraz neprijavljanja drobne kriminalitete, medtem ko po drugi strani naraščajo primeri profesionalnih in nasilnih premoženjskih kaznivih dejanj. Zaradi okrepljenega preiskovanja kriminalitete, katere odkrivanje je odvisno zlasti od lastne dejavnosti policije, se je precej povečalo število obravnavanih primerov zlorabe mamil in tihotapstva. Kriminalisti so leta 1997 zabeležili manj kaznivih dejanj, ki so bila posledica organizirane kriminalne dejavnosti kot leto prej (znižanje s 1.263 na 1.038), vendar po njihovem mnenju statistični padec ne odraža dejanskega zmanjšanja tovrstne kriminalitete, ampak bolj restriktivno opredeljevanje organiziranosti pri evidentiranju kaznivih dejanj.

Strokovnjaki ministrstva za notranje zadeve napovedujejo, da bo v naslednjih letih ogroženost s kriminalom naraščala. Zlasti zaskrbljujoče bo razraščanje organiziranega kriminala, korupcije, zlorabe mamil in drugih kaznivih dejanj zaradi zasvojenosti z mamili ter nasilnih in profesionalnih oblik kriminala s premoženjskimi motivi.

Ključne besede: kriminaliteta, kriminalitetna statistika, kazniva dejanja, ovadeni osumljenci, policija, kriminalistično delo.

UDK: 343.3/.7(497.4)"1997"

METODOLOŠKO POJASNILO

Statistični podatki o kriminaliteti so iz evidence kaznivih dejanj Ministrstva za notranje zadeve Republike Slovenije in ne zajemajo kaznivih dejanj ogrožanja cestnega prometa, ki so vodena posebej, niti kaznivih dejanj, ki so jih povzročili otroci, ker le-ti niso subjekt kazenskopravne odgovornosti. Strokovne ugotovitve, ocene in interpretacije o kriminalitetnih pojavih in policijskem delu so podali strokovnjaki kriminalistične službe.

Podatki ne odražajo dejanskega stanja v celoti, saj so odvisni od dejavnosti subjektov, ki kazniva dejanja prijavljajo, odkrivajo in obravnavajo. Številnejša od uradnih podatkov so lahko dejanja, pri katerih formalno ni žrtve (npr. trgovanje z mamili ali orožjem) oz. pri katerih žrtev ni vedno pripravljena prijaviti dejanja (spolni delikti, dejanja z manjšo premoženjsko škodo, nasilna dejanja, kjer se žrtev boji maščevanja storilca ipd.). Poleg tega na število uradno ugotovljenih kaznivih dejanj v različnih obdobjih vplivajo spremembe

meril o tem, kaj je kaznivo in uradno pregonljivo in kaj ne, pa tudi kadrovske in materialno-telmične zmogljivosti policije.

Način vodenja, obdelave in prikazovanja podatkov o kriminaliteti zaenkrat ne omogoča natančne razmejitve med podatki, ki odražajo varnostne razmere, in podatki, ki odražajo delo policije. Obseg in dinamika gibanja evidentiranih kaznivih dejanj sta namreč pogojena z dejanskim stanjem, stopnjo prijavljanja in odkrivanja inkriminiranih pojavov v družbi ter z metodologijo zbiranja podatkov. Prijavljanje je odvisno od strpnosti ljudi do konkretnega delinkventnega ravnanja, njho-

¹ Zaradi metodologije zbiranja podatkov in poročanja o kriminaliteti, ki ne omogoča natančne razmejitve med varnostnimi razmerami in policijskim delom, so prikazani statistični podatki o kaznivih dejanjih prepleteni s podatki o kriminalističnem delu.

² Staš Svetek, vodja Referata za kriminalistično analitiko v Sektorju za informatiko, analitiko in organizacijo Uprave kriminalistične službe Ministrstva za notranje zadeve Republike Slovenije, Štefana 2, 1000 Ljubljana.

vega občutka ogroženosti, stopnje oškodovanja ter zaupanja v policijo in pravosodje, medtem ko je odkrivanje odvisno zlasti od sposobnosti policije. Na skupno število evidentiranih pojavov precej vpliva tudi metodologija zajemanja. Sprememba metodologije ponavadi razširi ali skrči področje zajemanja drobnih deliktov, ki so hkrati najpogostejši in s tem navidezno poveča ali zmanjša obseg celotne kriminalitete. Zaradi omenjenih vplivov se v članku prikazani podatki o stanju in policijskem delu na področju kriminalitete prepletajo.

Podana je tudi statistična analiza dolgoročnega gibanja kriminalitete v Sloveniji. Za takšno analizo, ki temelji na preteklem gibanju evidentiranih primerov, je najprimernejša evidenca ovadenih osumljencev oz. kaznivih dejanj, za katera je policija podala kazensko ovadbo, saj vsebuje najbolj popolne podatke o njihovem številu v določenem obdobju. Vendar je treba pri količinskem vrednotenju dinamike kriminala čim bolj izločiti vpliv intenzitete policijskega dela in metodologije evidentiranja, saj v nasprotnem primeru statistični podatki ne odražajo stanja v zadostni meri. Statistična ocena zato ne more zajemati celotnega obsega evidentirane kriminalitete, ki ga določajo najpogostejša kazniva dejanja oz. premoženjski delikti z razmeroma največjim temnim poljem, pač pa le posamezne vrste kaznivih dejanj. Časovna vrsta, ki opredeljuje težnjo gibanja v prihodnjem obdobju, mora biti nekajkrat daljša od njega, kar pomeni, da npr. za tehtno oceno gibanja v naslednjem srednjeročnem obdobju potrebujemo podatke za najmanj dvajset let nazaj.

Statistično so prikazana kazniva dejanja, ki jih je policija obravnavala in po kazenski ovadbi tudi evidentirala v letu 1997, ne pa dejanja, ki so bila takrat storjena. Precej kaznivih dejanj namreč policiji ni znanih takoj, ali pa jih ugotavlja in preiskuje dlje časa, kar lahko pomeni, da so (na podlagi kazenske ovadbe) evidentirana šele po nekaj mesecih, včasih pa tudi nekaj let po storitvi. Enako so prikazani tudi primerjalni podatki iz preteklih let. Evidentirano število kaznivih dejanj, ki so jih obravnavale policijske enote posameznih območij UNZ oz. regij, ni enako evidentiranemu številu kaznivih dejanj, ki so bila v istem času tam storjena. Pristojnost območnih policijskih enot namreč ni vezana izključno na kraj storitve kaznivega dejanja.

Slovenska policija evidentira organizirano kriminaliteto tako, da sestavlja kazenske ovadbe na podlagi znanih okoliščin o konkretnem primeru in splošnih meril za identifikacijo organiziranega ozadja kriminalne dejavnosti presodi, ali je konkretno kaznivo dejanje posledica organizirane dejavnosti ali ne. Splošna merila so pripravili strokovnjaki kriminalistične službe v skladu z mednarodnimi izkušnjami in priporočili. Po teh merilih je kaznivo dejanje posledica organizirane kriminalne dejavnosti, če ga je (so) storil(i) član(i) organizirane kriminalne skupine, za katero morajo biti sočasno podani nasledni pogoji:

1. skupina mora biti jasno hierarhično organizirana,
2. člane skupine povezuje dlje časa trajajoče skupno kriminalno delovanje,

3. temeljni cilj skupine je ustvarjanje dobička z nezakonitimi dejavnostmi,

4. skupina uporablja za doseganje svojih ciljev nasilje (od groženj do najhujših deliktov zoper življenje in telo) in/ali korupcijo (obljubljanje in dajanje materialnih ali nematerialnih dobrin).

Kazniva dejanja, ki jih člani skupine storijo samoiniciativno, ne pomenijo organizirane dejavnosti.

Prikazana organizirana kriminaliteta statistično zajema tudi nekatere delikte, načelno opredeljene kot klasična ali gospodarska kazniva dejanja. Po drugi strani pojavne oblike, sicer značilne za organizirani kriminal (mamila, orožje, ponarejen denar ipd.), zajemajo tudi kazniva dejanja, ki niso bila posledica organizirane dejavnosti in so zato poimenovane kot "posebne oblike kriminalitete". Celotna kriminaliteta je sestavljena iz kaznivih dejanj gospodarske in splošne (splošna zajema klasične in posebne oblike) kriminalitete, medtem ko organizirana in mladoletniška kriminaliteta lahko zajemata kateregakoli od navedenih segmentov. Metodologija statistične obdelave podatkov omogoča prikazovanje števila obravnavanih deliktov splošne, organizirane, gospodarske in mladoletniške kriminalitete. Posamezne vrste kaznivih dejanj klasične in posebne oblike v okviru splošne kriminalitete statistično še niso popolnoma jasno razmejene in zato količinski prikaz omenjenih dveh segmentov zaenkrat ni mogoč.

Leta 1995 se je spremenila opredelitev gospodarske kriminalitete, kamor sodijo kazniva dejanja po členih od 158 do 168, 205 do 207, 209, 210, 220, 225, 231 do 250, 252 do 254, 259 do 269, 292, 293, 307, 333, 336 in 341 novega kazenskega zakonika ter v skladu s členom 392 tudi kazniva dejanja po členih od 127 do 130, 132 in 139 starega kazenskega zakona RS. Poleg tega sodijo v gospodarsko kriminaliteto tudi tista kazniva dejanja po členih 217, 255, 258, 297, 298 in 335 kazenskega zakonika, ki so povezana s poslovanjem gospodarskih subjektov (npr. poslovne goljufije).

V besedilu so ponekod, poleg podatkov iz leta 1997, v oklepaju navedena primerjalna števila kaznivih dejanj, ki jih je policija evidentirala v letu 1996. Statistično število v posameznem letu ovadenih osumljencev ne pomeni dejanskega števila oseb. Nekdo, ki ga je npr. policija ovadila državnemu tožilstvu v istem letu zaradi več kaznivih dejanj, je večkrat voden tudi v skupnem številu ovadenih osumljencev. Statistično število osumljencev je zato v povprečju za 65 % višje od dejanskega.

1. VARNOSTNE RAZMERE IN POLICIJSKO DELO NA PODROČJU KRIMINALITETE

1.1 Značilnosti kriminalitete v Sloveniji

Na podlagi statističnih podatkov lahko sklepamo, da se obremenjenost prebivalstva s kriminaliteto v zadnjih letih

količinsko ni bistveno spremenila in je ostala na zmerni ravni. V primerjavi z drugimi evropskimi državami se Slovenija glede na povprečno število kaznivih dejanj na prebivalca uvršča med manj obremenjene države. Vendar pa se zadnjih nekaj let spreminja struktura kriminalitete, v kateri narašča število za posameznika in družbo najnevarnejših kaznivih dejanj. Nasilnost, profesionalnost in stopnja organiziranosti pri izvrševanju ter psihične in telesne posledice pri žrtvah so dosegle zaskrbljujoč obseg, zlasti na področju zlorabe mamil ter najhujših krvnih in premoženjskih deliktov.

Proces tranzicije, zniževanje življenjskega standarda in negotova prihodnost pri določenih skupinah prebivalcev vzpodbujata kriminalno obnašanje. Glede na to, da se bo s pridružitvijo Evropski uniji nezaposlenost v Sloveniji najverjetneje še povečala, lahko pričakujemo nadaljnje zaostrovanje razmer.

Ljudje v Sloveniji so bili v letu 1997 še vedno razmeroma varni pred splošnim kriminalom in bolj ogroženi s hujšimi in organiziranimi oblikami kriminalitete kot v preteklosti. Število evidentiranih kaznivih dejanj je sicer ostalo na ravni iz let 1995 in 1996, vendar je bilo med njimi razmeroma veliko nevarnih in nasilnih deliktov, s katerimi so storilci žrtvam in oškodovancem na profesionalen in organiziran način prizadejali zelo hude posledice. Zlasti zaskrbljujoče je dolgoročno spreminjanje vzrokov za najhujša nasilna kazniva dejanja zoper življenje in telo, ki jih storilci čedalje pogosteje izvršujejo iz koristljubja.

1.1.1 Kriminogeni dejavniki

Na pojavne oblike in značilnosti kriminalitete vplivajo zunanji in notranji družbeni dejavniki, ki v precejšnji meri opredeljujejo tudi varnostne razmere v državi.

Z odpiranjem v evropski prostor, ki zahteva prost pretok blaga, storitev, kapitala in ljudi, se v Sloveniji spreminjajo socialne razmere. Zaradi tranzitnega značaja območja se povečuje promet potnikov in blaga. Migracijski tokovi omogočajo širitev kriminalne dejavnosti, ki presega nacionalno raven. Nastajajo večnacionalne kriminalne organizacije, predvsem iz Srednje in Vzhodne Evrope ter Balkana, ki obvladujejo trgovino z mamilami, ljudmi in radioaktivnimi snovmi. Njihovo delovanje olajšuje tudi hiter razvoj komunikacijskih sredstev.

Sodobna gospodarska kriminaliteta je odraz uvajanja tržnega gospodarstva, razvoja trga vrednostnih papirjev in nemejenega pretoka kapitala. Slednje je vplivalo na razraščanje gospodarske kriminalitete v mednarodna okolja, pa tudi na prodiranje kriminalnih skupin in posameznikov iz različnih držav v Slovenijo. Območje naše države postaja vse bolj zanimivo tudi za mednarodno trgovino z mamilami, orožjem in ukradenimi avtomobili. Kriminaliteta v Sloveniji je pogojena tudi z zniževanjem kakovosti življenja, saj se ljudje vedno bolj pogosto srečujejo s stečaji podjetij, brezposelnostjo in strahom pred izgubo delovnega mesta.

V naslednjih letih bo na kriminaliteto vplivalo pridruženje Slovenije Evropski uniji in NATU, zaključek prehoda v nov političnoekonomski sistem, nadaljnje prestrukturiranje gospodarstva, socialno razslojevanje, še večji pretok ljudi, blaga in kapitala ter politična in vojaška nestabilnost na Balkanu. Ustalitev pogojev gospodarjenja in večja vpetost Slovenije v mednarodni prostor bo zmanjšala vpliv domačih in povečala vpliv tujih dejavnikov, zlasti na področju gospodarske in organizirane kriminalitete. Poleg tega bodo na učinkovitost boja s kriminalom posredno vplivali tudi poskusi politizacije državne uprave in odnos javnosti do policijskega dela.

Najbolj izrazito bodo na kriminaliteto vplivali naslednji dejavniki:

- povečan imigracijski pritisk iz držav, ki ne bodo zajete v evroatlantske integracije,
- povečan tranzit prek Slovenije,
- socialno razslojevanje in nadaljnje naraščanje brezposelnosti (Slovenija ima v primerjavi z razvitimi evropskimi državami še vedno razmeroma visoko stopnjo zaposlenosti),
- privatizacija državne lastnine,
- razmerje med stroko in politiko v državni upravi (vpliv na učinkovitost državnih organov in institucij pri zatiranju kriminala),
- stopnja zaupanja ljudi v policijo (vpliv na preprečevanje kriminalitete).

1.1.2 Statistični kazalci

V statistično analizo gibanja kriminalitete so bila zajeta kazniva dejanja, ki jih je obravnavala policija v obdobju od leta 1960 do 1997, in sicer tiste vrste, pri katerih je stopnja prijavljanja razmeroma visoka (majhno temno polje), katerih inkriminacija se ob spremembah kazenske zakonodaje v tem obdobju ni bistveno spreminjala in katerih gibanje ni bilo posledica spremembe intenzivnosti oz. metodologije policijskega dela in evidentiranja. Navedenim merilom najbolj ustrezajo naslednje vrste kaznivih dejanj:

- različne oblike umorov in ubojev,
- povzročitev smrti iz malomarnosti,
- hude in posebno hude telesne poškodbe,
- vlomni,
- ropi in roparske tatvine.

Smer gibanja števila navedenih vrst kaznivih dejanj v zadnjih 38 letih (gibanje vlomov je, zaradi njihove množičnosti in izločitve morebitnega vpliva prehoda na računalniško obdelavo podatkov v organih za notranje zadeve v začetku sedemdesetih let, prikazano le za zadnjih 26 let) je bila zaradi izrazitega nihanja frekvence v določenih obdobjih identificirana s pomočjo logaritemskega trenda, ki je omilil vpliv nihanja na izračun. V analizo so zajeta števila dokončanih in nedokončanih kaznivih dejanj, za katera so organi za notranje zadeve oz. policisti in kriminalisti v posameznem letu podali kazenske ovadbe. V analizi so posamezne skupine kaznivih

dejanj označene kot: umor, povzročitev smrti iz malomarnosti, huda telesna poškodba, vlomi, ropi in roparske tatvine.

zakona SRS (Ur. l. SRS, št: 12/77) ter po 127. členu in po 128. členu Kazenskega zakonika RS (UR. l. RS št: 63/94). Prikazani so podatki o dokončanih in nedokončanih kaznivih dejanjih.

Oznaka **umor** zajema uboj po 135. členu in uboj na mah po 136 členu Kazenskega zakonika FLRJ (Ur. l. FLRJ, št: 30/59 in Ur. l. SFRJ, št: 44/76), po 46. členu in po 47. členu Kazenskega

Oznaka **povzročitev smrti iz malomarnosti** zajema uboj iz malomarnosti po 137. členu Kazenskega zakonika FLRJ (Ur. l. FLRJ, št: 30/59 in Ur. l. SFRJ, št: 44/76), povzročitev

TABELA 1: Število obravnavanih kaznivih dejanj v obdobju 1960–1997

LETO	KAZNIVA DEJANJA				
	Umor	Povzročitev smrti iz malomarnosti	Huda telesna poškodba	Vlomi	Ropi in roparske tatvine
1960	49	10	668	1685	78
1961	55	5	612	1562	59
1962	52	7	656	1874	60
1963	50	6	565	2227	85
1964	69	4	610	2358	115
1965	55	5	629	2891	100
1966	72	6	612	2986	100
1967	75	10	623	2899	150
1968	77	8	615	2652	111
1969	66	6	564	2991	126
1970	86	9	578	3992	132
1971	77	10	594	4844	181
1972	105	6	530	5357	189
1973	114	5	470	5042	197
1974	78	10	482	5138	172
1975	122	15	459	4955	178
1976	98	6	451	4851	175
1977	89	13	451	5054	147
1978	100	6	376	5143	148
1979	84	8	405	5047	111
1980	71	11	376	5019	147
1981	76	13	380	5915	117
1982	72	10	462	7530	151
1983	81	12	435	9097	194
1984	126	3	432	7921	168
1985	80	8	349	7528	130
1986	58	8	412	6774	144
1987	78	5	392	6109	180
1988	79	7	378	7461	147
1989	73	5	358	8385	140
1990	78	4	389	8339	150
1991	78	8	440	9895	253
1992	99	5	421	11508	241
1993	69	2	468	9575	232
1994	88	9	413	10739	294
1995	91	5	495	9782	327
1996	100	2	473	7729	533
1997	79	5	428	7350	378

smrti iz malomarnosti po 48. členu Kazenskega zakona SRS (Ur. l. SRS, št: 12/77) ter po 129. členu Kazenskega zakonika RS (UR. l. RS št: 63/94).

Oznaka **huda telesna poškodba** zajema 141. člen Kazenskega zakonika FLRJ (Ur. l. FLRJ, št: 30/59 in Ur. l. SFRJ, št: 44/76), 52. člen Kazenskega zakona SRS (Ur. l. SRS, št: 12/77) ter 134. člen Kazenskega zakonika RS (UR. l. RS št: 63/94). Prikazani so podatki za hude in posebno hude telesne poškodbe.

Pod oznako **vlom** so prikazane velike tatvine po 1. odstavku 250. člena Kazenskega zakonika FLRJ (Ur. l. FLRJ, št: 30/59 in Ur. l. SFRJ, št: 44/76), po 1. odstavku 166. člena Kazenskega zakona SRS (Ur. l. SRS, št: 12/77) ter po 1. odstavku 212. člena Kazenskega zakonika RS (UR. l. RS št: 63/94).

Pod oznako **ropi in roparske tatvine** so prikazane roparske tatvine po 251. členu in ropi po 252. členu Kazenskega zakonika FLRJ (Ur. l. FLRJ, št: 30/59 in Ur. l. SFRJ, št: 44/76), po 167. in po 168. členu Kazenskega zakona SRS (Ur. l. SRS, št: 12/77) ter po 213. in po 214. členu Kazenskega zakonika RS (UR. l. RS št: 63/94).

Največje število umorov je bilo leta 1984 (126) in najmanjše leta 1960 (49), medtem ko njihovo število dolgoročno narašča. Povzročitev smrti iz malomarnosti je bilo največ leta 1981 (13) in najmanj leta 1993 in 1996 (2). Hudih telesnih poškodb je bilo največ leta 1960 (668) in najmanj leta 1985 (349), medtem ko njihovo število dolgoročno upada. Največ vlomov je bilo 1992 (11508) in najmanj 1961 (1562). Ropov in roparskih tatvin je bilo največ leta 1996 (533) in najmanj leta 1961(59). Navedene oblike nasilnih premoženjskih deliktov dolgoročno naraščajo.

V grafični analizi smeri gibanja posameznih vrst kaznivih dejanj niso zajete povzročitve smrti iz malomarnosti, ker so vrednosti majhne, letna odstopanja pa razmeroma velika in ne dovoljujejo konsistentne napovedi.

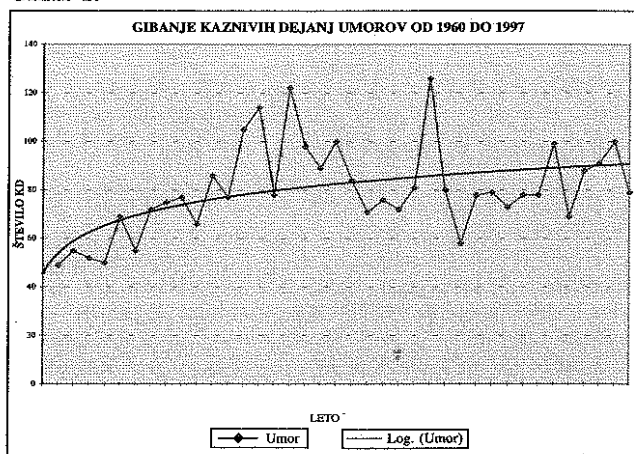
Gibanje kaznivih dejanj umorov od leta 1960 do 1997 je prikazano v GRAFU 1. Logaritemski trend izkazuje postopno naraščanje.

Gibanje kaznivih dejanj hudih telesnih poškodb od leta 1960 do 1997 je prikazano v GRAFU 2. Logaritemski trend izkazuje postopno upadanje.

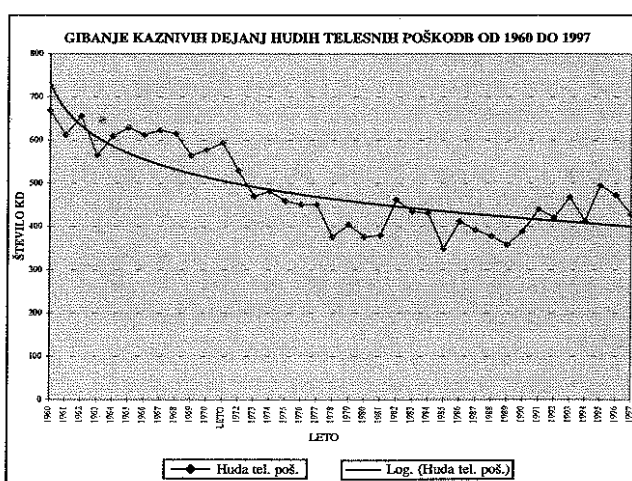
Gibanje vlomov je prikazano v GRAFU 3, in sicer od leta 1972, ko je bila v takratnem republiškem sekretariatu za notranje zadeve uvedena računalniška obdelava podatkov. Trend pri teh kaznivih dejanjih dolgoročno izkazuje naraščanje.

Gibanje kaznivih dejanj ropov in roparskih tatvin od leta 1960 do 1997 je prikazano v GRAFU 4. Logaritemski trend izkazuje postopno naraščanje.

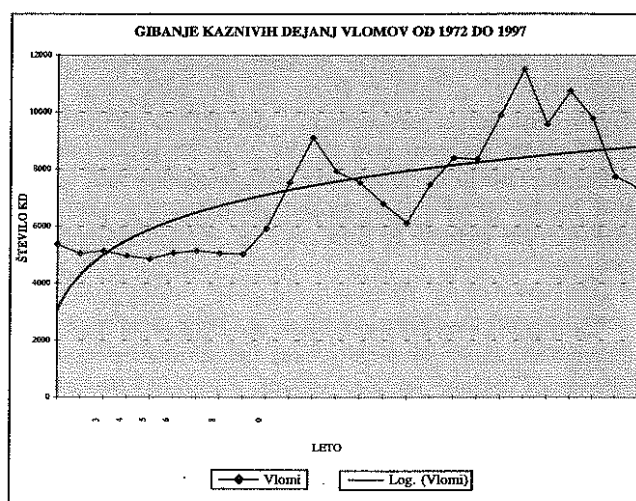
GRAF 1:

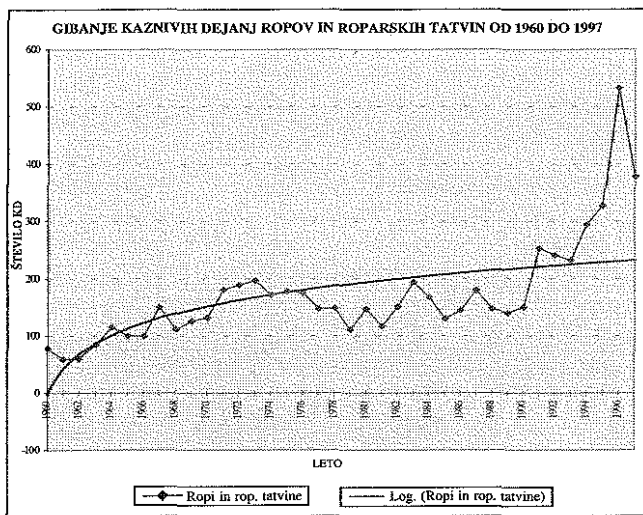
GRAF 2:

GRAF 3:

GRAF 4:

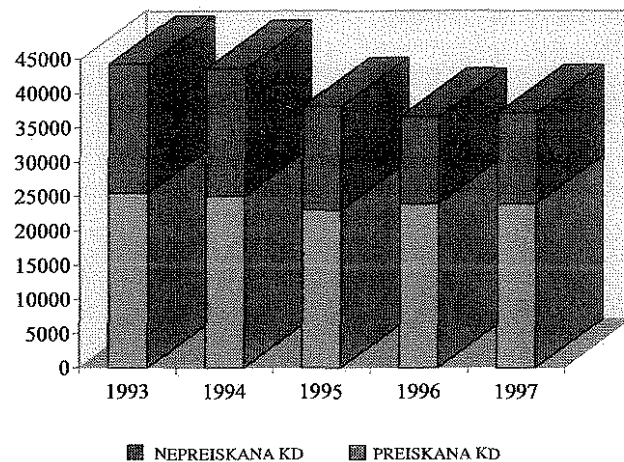
Rezultati kažejo, da število umorov oz. ubojev postopoma narašča, medtem ko pada število kaznivih dejanj povzročitev smrti iz malomarnosti in hujših telesnih poškodb. Postopoma naraščajo tudi premoženjska kazniva dejanja z elementi nasilja, saj je trend pozitiven tako pri ropih in roparskih tatvinah kot pri vlomih. Obstaja velika verjetnost, da se bodo prikazana gibanja nadaljevala. Postopoma in dolgoročno se spreminjajo vzroki za nasilje. Tradicionalne, emotivno pogojene oblike upadajo (hude telesne poškodbe pri pretepih, umori zaradi ljubosumja ipd.), medtem ko se stopnjuje nasilje iz koristljubja.

1.1.3 Kriminaliteta v letu 1997

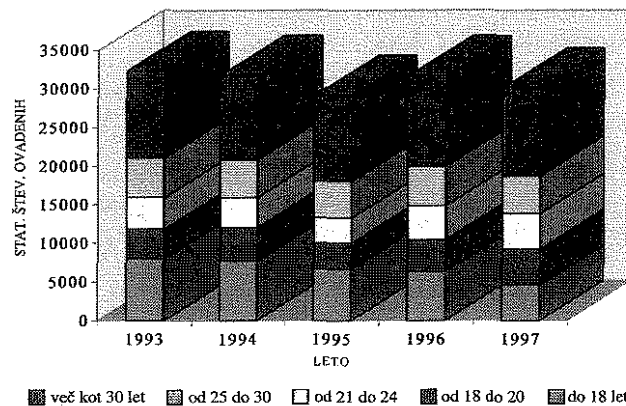
Obseg kriminalitete, ki so jo kriminalisti in policisti obravnavali leta 1997, je bil podoben obsegu kriminalitete v letih 1995 in 1996, odkar velja nova kazenska zakonodaja. Število kaznivih dejanj, za katera so podali kazenske ovadbe, je v primerjavi z letom 1996 naraslo s 36.587 na 37.173 ali za 1,6 %, medtem ko je število ovadenih zaradi kaznivih dejanj padlo z 31.677 na 30.150 ali za 4,8 %. Glede na to, da je število preiskanih kaznivih dejanj v letu 1997 (23.960) znašalo skoraj toliko kot leto prej (23.942), je povprečno število ovadenih zaradi posameznega kaznivega dejanja padlo z 1,32 na 1,26, kar predstavlja obratno gibanje kot v prejšnjem primerjalnem obdobju (v letih 1995 in 1996 je naraslo z 1,27 na 1,32).

V primerjavi s predhodnim letom so kriminalisti in policisti obravnavali razmeroma manj mladoletnih in več polnoletnih osumljenih storilcev kaznivih dejanj. V strukturi ovadenih se je namreč nadaljevalo upadanje deleža mladoletnikov (od 20,0 na 15,3 %). Upadel je tudi delež povratnikov (od 6,3 na 6,2 %) in delež ovadenih tujcev (od 9,1 na 7,1 %), medtem ko se je povečal delež ovadenih žensk (od 11,3 na 12,8 %).

GRAF 5: Gibanje števila obravnavanih kaznivih dejanj v obdobju 1993–1997

GRAF 6: Gibanje števila ovadenih osumljencev v obdobju 1993–1997

Med 22.685 (23.271) obravnavanimi kaznivimi dejanji zoper fizične osebe so bile pri 94,1 (94,0) % kaznivih dejanj materialno ali telesno oškodovane polnoletne osebe, pri 4,1 (4,3) % mladoletniki med 14 in 18 letom starosti in pri 1,8 (1,7) % otroci.

Leta 1997 je policija obravnavala 4.860 (4.976) kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete ali za 2,3 % manj kot v prejšnjem letu. Na zmanjšanje obsega tovrstne kriminalitete je vplivalo predvsem zaključevanje procesa lastninjenja in upadanje s tem povezanih zlorab ter dejavnost policije, ki je uspela omejiti najštevilnejše gospodarske delikte – poslovne goljufije. Uspešnejše preventivno delo policije je, poleg dejavnosti varnostnih agencij, vplivalo tudi na zmanjšanje premoženjske kriminalitete (upad od 23.645 na 22.698 k.d. ali za 4,0 %), medtem ko manjše število kaznivih dejanj zaradi organizirane kriminalne dejavnosti (upad od 1.263 na 1.038 ali za 17,8 %) ne odraža dejanskega stanja, temveč natančnejšo in s tem bolj restriktivno uporabo meril za organiziranost pri evidentiranju tovrstnih kaznivih dejanj. Upad mladolet-

niške kriminalitete (od 4.207 na 3.281 k.d. ali za 22,0 %) je posledica čedalje manjše pripravljenosti ljudi za predlaganje pregona drobnih premoženjskih deliktov, značilnih za mladoletne storilce, in usmeritev policije v odkrivanje in preiskovanje sicer manj številnih, vendar bolj nevarnih kaznivih dejanj (predvsem spolnih deliktov), katerih žrtve so bili mladoletniki in otroci.

Način evidentiranja je povzročil izrazit porast števila kaznivih dejanj ponarejanja denarja. Kriminalisti in policisti so zabeležili kar 1.037 (395) tovrstnih kaznivih dejanj ali za 162,5 % več kot leto prej. Vzrok je v uveljavitvi določila, da je pri serijskem vnovčevanju, dokler storilec ni znan, vsaka vnovčitev enega ali več istovrstnih ponaredkov samostojno kaznivo dejanje in ne kaznivo dejanje v nadaljevanju, kot je bila praksa do tedaj. Poleg kaznivih dejanj ponarejanja denarja, je med obravnavano kriminaliteto najbolj naraslo število kaznivih dejanj ogrožanja varnosti (od 631 na 932 ali za 47,7 %), ki jih policija obravnava na predlog oškodovanca, in število kaznivih dejanj ponarejanja listin (od 1.512 na 1.812 ali za 19,8 %).

Dejavniki, ki vplivajo na strukturo, obseg in dinamiko pojavnih oblik kriminalitete v Sloveniji, narekujejo policiji in kriminalistični službi nadaljnjo profesionalizacijo in specializacijo kriminalističnega dela in okrepljeno usmeritev k preiskovanju hujših in zapletenejših oblik kaznivih dejanj. Takšna usmeritev se je leta 1997 odrazila v večjem številu obravnavanih primerov, kjer ni oškodovanca oz. žrtve ali pa le-ta dejanja ni pripravljena prijaviti in je njihovo odkrivanje odvisno predvsem od lastne dejavnosti policije. V primerjavi s prejšnjim letom se je povečalo zlasti število obravnavanih kaznivih dejanj zlorabe mamil (od 675 na 964 ali za 42,8 %) pa tudi davčnih zatajitev (od 111 na 131), tihotapstva (od 9 na 33), krivih ovadb (od 180 na 198), prepovedanega prehoda čez državno mejo (od 113 na 163) itd.

Pri preiskovanju kaznivih dejanj v letu 1997 se je kriminalistična služba soočala z bolj zapletenimi in profesionalnimi načini storitve kot v prejšnjih letih. Posledice posameznih kaznivih dejanj so bile težje predvsem zaradi večje brezobzirnosti in stopnje organiziranosti storilcev. Primeri, kot so npr. štirikratni umor v Tekačevem, umor podjetnika na Gorenjskem in organizirano tihotapljenje mamil v države zahodne Evrope s tovornjaki slovenskih avtoprevoznikov, so od preiskovalcev terjali še bolj strokovno delo in sodelovanje s tujimi policijami. Pri tem se je izkazalo, da je v boju s sodobnim kriminalom čedalje pomembnejše multidisciplinarno preiskovanje (kriminalistika, sodna medicina, psihologija) ter razvoj preiskovalnih tehnik in metod s področja kriminalistične analitike, tehnike in tajnega policijskega delovanja.

Policisti in kriminalisti so leta 1997 obravnavali tudi 8.912 ali 24,0 (23,3) % kaznivih dejanj, za katera so predlagali pregon oškodovanci. Med posameznimi kaznivimi dejanji, katerih pregon se lahko začne na predlog ali po uradni dolžnosti, so oškodovanci najpogosteje predlagali policiji pregon

zaradi tatvin (4.043 ali 44,9 % vseh obravnavanih tatvin), poškodovanj tuje stvari (1.686 ali 99,1 %), lahkih telesnih poškodb (656 ali 64,1 %), goljufij (383 ali 10,4 %) in zatajitev (274 ali 96,7 %). Policija je začela pregon na predlog tudi pri 2 (4) primerih posilstva, katerih so bili utemeljeno osumljeni zakonski oz. zunajzakonski partnerji žrtev.

1.1.4 Napoved nadaljnjega razvoja kriminalitete

Napoved razvoja kriminalitete in njenih posameznih pojavnih oblik temelji na pričakovanih kriminogenih dejavnikih, količinskih kazalcih gibanja najbolj tipičnih oblik kaznivih dejanj in kakovostni oceni strokovnjakov kriminalistične službe. Napoved se nanaša na celoten obseg deliktov in preddeliktov ravnanj v Sloveniji, ne glede na to, ali bo zanje izvedela in jih preiskovala policija.

V Sloveniji bo v naslednjih letih ogroženost s kriminalom naraščala. Skupni obseg kriminalitete se bo kljub nihanjem med posameznimi leti povečal. Zaskrbljujoče bo zlasti razraščanje organiziranih oblik kriminala in korupcije v slovenskem prostoru, razmah zlorabe mamil in drugih kaznivih dejanj, ki jih povzroča zasvojenost z mamil, ter povečevanje števila primerov najbolj nasilnih in profesionalno izvršenih oblik kriminala s premoženjskimi motivi.

Preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj bo terjalo od slovenske policije učinkovitejše vodenje in delo, boljše organiziranost in opremljenost ter zlasti večjo strokovnost in specializacijo kriminalističnega dela.

Na **področje splošne kriminalitete** bo najbolj vplivalo povečanje tranzita skozi Slovenijo, naraščanje brezposelnosti in pogostejša zloraba mamil (izvrševanje premoženjskih deliktov zaradi pridobitve sredstev za nabavo mamil). Splošno kriminaliteto bo označevala zlasti:

- večja profesionalnost storilcev,
- naraščanje najpogostejših pojavnih oblik kriminalitete (vlomov, tatvin, poškodovanj tuje stvari ipd.)
- naraščanje kaznivih dejanj z elementi nasilja,
- pojav "sindroma velemest" v večjih urbanih okoljih in zametki kriminalnih tolp.

Na **področje gospodarske kriminalitete** bo ugodno vplival zaključek procesa lastninjenja družbenega premoženja, ureditev finančnih tokov in ustalitev pogojev gospodarjenja, neugodno pa večja odprtost v mednarodni prostor, monopolizacija gospodarstva, proces lastninjenja državnega premoženja ter nova tehnična sredstva in pojavnosti oblike tovrstnih kaznivih dejanj. Tipični gospodarski delikti bodo čedalje bolj naperjeni proti državi, netipični pa proti zasebnikom. Poleg tega bo gospodarsko kriminaliteto označevalo:

- povečanje števila poslovnih goljufij,
- nedovoljeni finančni inženiring v obliki t.i. denarnih verig,

- pranje denarja,
- računalniška kriminaliteta,
- povečanje števila davčnih utaj,
- korupcija,
- piratstvo,
- ekološka kriminaliteta.

Na področju posebnih in organiziranih oblik kriminalitete se bo povečala stopnja organiziranosti in sistematičnost delovanja kriminalnih združb. Poleg kriminalnih skupin, za katere je značilna nacionalna homogenost njihovih pripadnikov, razmeroma omejeno območje delovanja in nizka raven organiziranosti, se bo povečala dejavnost mednarodnih kriminalnih organizacij mafijskega tipa. V naslednjih letih bo tovrstna kriminaliteta v znamenju:

- povečanega obsega organizirane trgovine in zlorabe mamil,
- organiziranih oblik izsiljevanja,
- boja za prevlado med nacionalno homogenimi organiziranimi skupinami,
- prodora tujcev v slovenski kriminalni prostor,
- prodora organiziranega kriminala v vse veje oblasti,
- sodelovanja slovenskih kriminalcev v tujih kriminalnih strukturah,
- organiziranih ilegalnih migracij.

1.2 Delo policije in kriminalistične službe

1.2.1 Okoliščine policijskega dela na področju kriminalitete

Razvoj sodobnih pojavnih oblik kriminalitete in vpliv negativnih dejavnikov na policijsko delo postopoma zaostrejuje okoliščine boja s kriminaliteto v Sloveniji. Na učinkovitost zatiranja kriminalitete, poleg sposobnosti organov odkrivanja in pregona, neposredno vpliva upadanje zaupanja javnosti v sistem ter institucije pravne države in ne nazadnje tudi formalno-pravna nedorečenost, pri kateri lahko izpostavimo zlasti določbe kazenske zakonodaje o odrejanju pripora ter druge zakonske omejitve policijskega dela, kot so varstvo osebnih, bančnih podatkov ipd., pa tudi počasnost sodnih postopkov in blago kaznovalno politiko. Neselektivno naravnani varčevalni ukrepi v državni upravi negativno vplivajo na kadrovske in materialno-tehnične zmogljivosti policije, kar znižuje strokovnost in učinkovitost policijskega dela zlasti na področju preiskovanja najzahtevnejših primerov kriminalitete.

Preprečevanje kriminalitete ni odvisno le od dela policije temveč tudi od ostalih državnih in mednarodnih institucij, učinkovitega sodelovanja med njimi ter razumevanja javnosti. Kriminalisti ugotavljajo, da je še vedno premalo pozornosti namenjene strokovnemu izpopolnjevanju na tem področju in preprečevalni dejavnosti policije na terenu.

1.2.2 Temeljni cilji in usmeritve za kriminalistično dejavnost

Kriminalistično delo je v letu 1997 potekalo v skladu z usmeritvami državnega sekretarja za javno varnost. Usmeritve so bile konkretizirane v letnih delovnih načrtih kriminalistične in drugih policijskih služb ministrstva za notranje zadeve. Temeljni cilji boja s kriminaliteto so bili:

- skrb za strokovno usposobljenost delavcev, ki se ukvarjajo z varovanjem ljudi, premoženja in države pred kriminalom,
- sprejem strategije dela MNZ v boju zoper organizirano, gospodarsko in splošno kriminaliteto,
- skladen razvoj različnih oblik in ravni policijskega dela ter specializacija in profesionalizacija na vseh področjih kriminalitete,
- kakovostnejše reševanje najtežjih in najodmevnejših kaznivih dejanj ter kaznivih dejanj z nizko stopnjo preiskovanosti,
- intenziviranje zatiranja naraščajočih oblik kriminalitete,
- analitična obdelava kriminalnih pojavov,
- zagotavljanje večje strokovnosti pri opravljanju preiskovalnih dejanj v predkazenskem postopku in izvajanju operativno-taktičnih ukrepov,
- strokovnejši in pogostejši stiki z žrtvami kaznivih dejanj,
- poglobitev sodelovanja z drugimi državnimi institucijami na področju boja s kriminalom, posebej s pravosodnimi organi,
- vzpostavljanje ustrežnejših stikov z javnostjo ter
- izoblikovanje podobe kriminalistične službe in policijskega dela na področju kriminalitete.

Pri izvajanju načrtovanih nalog in drugih ukrepov, ki so jih narekemale konkretne varnostne razmere, se je izkazalo, da je kriminalistična služba pravilno predvidela večino okoliščin, ki so vplivale na stopnjo ogroženosti ljudi s kriminaliteto. Zato je zastavljene cilje v veliki meri uresničila oziroma se jim je v precejšnji meri približala.

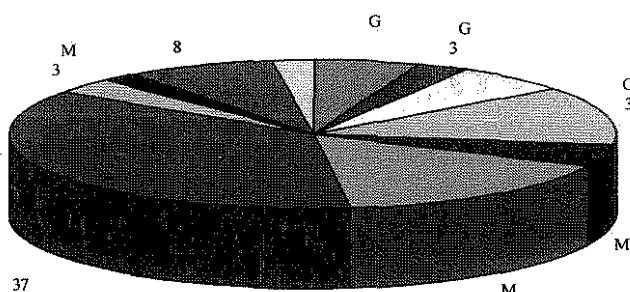
1.2.3 Rezultati policijskega dela na področju kriminalitete

V skladu z usmeritvami in zastavljenimi cilji za delo na področju kriminalitete je policija v okviru zakonskih določil prilagajala intenzivnost, načine in metode preiskovanja kaznivih dejanj. S kakovostnim operativnim, kriminalistično-tehničnim in drugim strokovnim delom je kriminalistom in policistom uspelo preiskati večino kaznivih dejanj ter razkriti nekatere večje organizirane kriminalne skupine. Strokoven pristop k delu je pripomogel k uspešnejšemu obvladovanju in zmanjšanju obsega gospodarske in premoženjske kriminalitete ter kriminalitete, povezane s prostitucijo in drugimi oblikami organiziranega kriminala. Kriminalisti so vložili veliko strokovnih naporov tudi v zatiranje zlorabe mamil, kar se je odrazilo v večjih količinah zaseženih mamil in razbitju pomembnih členov mednarodne in organizirane trgovine z mamilami.

Splošna ocena strokovnjakov kriminalistične službe je, da slovenska policija razmeroma uspešno preiskuje kazniva dejanja, vendar je tudi v letu 1997 namenila premalo pozornosti preprečevanju kriminalitete in zagotavljanju pogojev za strokovnejše preiskovanje zapletenih kriminalnih primerov.

Kriminalistična služba se je srečevala tudi s težavami zaradi odliva izkušenih ljudi iz svojih vrst, pomanjkljive tehnične opremljenosti, neustreznih in pomanjkljivih določil kazenske zakonodaje o pripornih razlogih in varstvu prič, zastarelega zakona o notranjih zadevah, neizoblikovane sodne prakse na področju zatiranja organizirane kriminalitete ter pomanjkljive usklajenosti z drugimi družbenimi institucijami, predvsem na področju pranja denarja, davčnih zatajitev, varstva potrošnikov, trga vrednostnih papirjev, zavarovalništva in preprečevanja zlorabe mamil.

GRAF 7: Struktura kaznivih dejanj glede na UNZ obravnave

Struktura podatkov o kaznivih dejanjih, ki so jih obravnavali policisti in kriminalisti posameznih uprav za notranje zadeve, kaže, da so kar 13.635 ali 36,7 % vseh kaznivih dejanj obravnavali delavci UNZ Ljubljana, ki so še vedno precej bolj obremenjeni s tovrstnim delom kot drugje v Sloveniji. Sledijo delavci UNZ Maribor, ki so obravnavali 5.949 ali 16,0 % kaznivih dejanj, delavci UNZ Celje (4.690 ali 12,6 % k.d.), UNZ Koper (2.841 ali 7,6 % k.d.) itd.

Stopnja splošne preiskovanosti ni najbolj primeren kazalec uspešnosti policijskega boja s kriminalom, zlasti, če je, tako kot v slovenski policiji, tudi edino statistično merilo za to. Splošna preiskovanost namreč prikazuje policijsko delo preveč enostransko, ker pri tem niso upoštevani: čas preiskovanja in teža posameznih kaznivih dejanj, razpoložljivi ljudje in oprema posameznih policijskih enot za delo na področju kriminalitete. Podatki kažejo, da se je rast stopnje preiskovanosti kaznivih dejanj v Sloveniji po nekaj letih ustavila. Razmeroma dobra skupna preiskovanost v zadnjih treh letih je po mnenju strokovnjakov ministrstva za notranje zadeve predvsem odraz spremenjene kazenske zakonodaje in posledične spremembe v strukturi evidentirane kriminalitete, saj policija obravnava manj drobnih deliktov, ki so praviloma najslabše preiskani in s svojo številnostjo precej vplivajo na tovrstno statistiko.

Pregled števila obravnavanih kaznivih dejanj med letoma 1960 in 1997 kaže, da število kaznivih dejanj med posameznimi leti niha in dolgoročno narašča. Izrazito gibanje števila kaznivih dejanj je bilo v pretežni meri posledica spremenjenega načina evidentiranja kaznivih dejanj oziroma vnosa kaznivih dejanj v računalnik. Korelacijski koeficient (-0,86) kaže, da je povezava med obravnavanim številom kaznivih dejanj in stopnjo preiskovanosti izredno močna, vendar negativna, kar pomeni, da velikemu porastu števila kaznivih dejanj sledi sorazmerno velik upad preiskovanosti. Ker je gibanje deleža preiskovanosti v obratnem sorazmerju z gibanjem obravnavanih kaznivih dejanj, močnejše povečanje števila kaznivih dejanj praviloma zmanjša preiskovanost in obratno. To se je v zadnjem obdobju pokazalo ob spremembi kazenske zakonodaje leta 1995, ko se je zaradi skržene pravne podlage za pregon kaznivih dejanj po uradni dolžnosti skokovito zmanjšalo število obravnavanih kaznivih dejanj in hkrati povečala stopnja njihove preiskovanosti.

Leta 1997 je bila stopnja preiskovanosti, v primerjavi s predhodnim letom, nekoliko nižja, kar je v največji meri odraz že omenjene spremembe načina evidentiranja kaznivih dejanj ponarejanja denarja (vsaka vnočitev ponaredkov brez odkritega osumljenca se šteje kot nepreiskano kaznivo dejanje). Kriminalisti in policisti so v tem letu preiskali 23.960 (23.942) ali 64,5 (65,4) % vseh obravnavanih kaznivih dejanj.

TABELA 2: Gibanje obravnavane kriminalitete in preiskovanosti (1993 – 1997)

leto	št. k.d.	preiskana k.d.	preiskovanost (v %)
1993	44.278	25.479	57,54
1994	43.635	25.072	57,46
1995	38.178	23.053	60,38
1996	36.587	23.942	65,44
1997	37.173	23.960	64,46

Število ogledov krajev kaznivih dejanj se je v letu 1997 povečalo od 11.105 na 11.139 oz. za 0,3 %. Policisti so opravili 9.973 (9.783) oz. 89,5 % ogledov, kriminalistična služba 1.079 (1.228) oz. 9,7 % in preiskovalni sodnik 87 (94) ali 0,8 % ogledov krajev kaznivih dejanj. Leta 1997 so policisti in kriminalisti pri preiskovanju kaznivih dejanj opravili 2.143 (1.846) hišnih preiskav, oziroma za 16,1 % več kot leto prej. Z odredbo sodišča so opravili 2.067 (1.788) preiskav, 43 (22) brez odredbe sodišča, 33 (36) pa na zahtevo državnega tožilca ali pa po prepustitvi preiskovalnega sodnika. Kriminalisti in policisti so opravili tudi 44 (79) osebnih preiskav, od tega 38 (67) z odredbo sodišča in 1 (5) brez odredbe sodišča. Preiskovalni sodnik oz. državni tožilec je osebno preiskavo prepustil policiji v 5 (7) primerih. Predmeti so bili v predkazenskem postopku zaseženi v 8.946 primerih, od tega največkrat v zvezi s kaznivimi dejanji tatvine (1.590) in velike tatvine (1.085).

Kriminalistična služba je imela zakonsko podlago za **uporabo posebnih operativnih metod dela** v 150. in 151. členu zakona o kazenskem postopku in 19. a členu zakona o notranjih zadevah. Leta 1997 je zaradi kaznivih dejanj, povezanih z mamili, orožjem, izsiljevanji, ponarejanjem denarja, tihotapstvom, tatvinami avtomobilov, umori in posredovanjem pri prostituciji, izvedla:

- nadzorstvo telefonskih pogovorov ter drugih oblik komuniciranja s tehničnimi sredstvi zoper 159 oseb,
- 271 (178) tajnih opazovanj, sledenj ter slikovnih snemanj v 98 (88) zadevah, od katerih je bilo uspešno zaključenih 37 (26) zadev, največ s področja zlorabe mamil,
- 69 navideznih odkupov predmetov, zlasti s področja zlorabe mamil.

2. ORGANIZIRANE IN POSEBNE OBLIKE KRIMINALITETE

Policisti in kriminalisti so v letu 1997 obravnavali 1.038 (1.263) kaznivih dejanj, ki so bile posledica organizirane kriminalne dejavnosti, kar je za 17,8 % manj kot v letu 1996. Gibanje ni posledica dejanskih sprememb v kriminalnem dogajanju. Število tovrstnih kaznivih dejanj je bilo v letu 1997 nižje predvsem zaradi doslednejše uporabe meril za opredelitev primerov organizirane kriminalitete pri sestavljanju kazenskih ovadb. Naraščajoči trend na področju zlorabe mamil, ponarejanja in pranja denarja ter še nekaterih drugih kaznivih dejanj v zadnjih nekaj letih se je nadaljeval tudi v letu 1997. Predvsem mamila so bila pogosto vzrok sekundarni kriminaliteti, ki se je odražala zlasti v obliki premoženjskih deliktov.

2.1 Zloraba mamil

Naraščanje obravnavanih primerov zlorabe mamil se je nadaljevalo, saj je policija leta 1997 obravnavala 964 (675) ali za 42,8 % več tovrstnih kaznivih dejanj kot v letu pred tem. Delež organizirane kriminalitete pri zlorabi mamil je znašal 38,2 (35,1) %. Poleg tega so policisti in kriminalisti obravnavali tudi 1.773 (1.257) kršitev Zakona o proizvodnji in prometu mamil. Da je stanje na tem področju kritično, kaže tudi podatek o 16 (16) smrtnih primerih ter 61 primerih, pri katerih je le pravočasna zdravniška pomoč preprečila smrt zaradi zaužitja prevelike količine mamil.

Večji in odmevnejši primeri, odkriti v letu 1997 (npr. tihotapljenje večjih količin mamil v tovornjakih slovenskih avtoprevoznikov), so potrdili, da se je obnovilo tihotapljenje heroina prek Slovenije. V mednarodne kriminalne združbe je vključenih čedalje več državljanov Slovenije, ki še niso bili osumljeni storitve kaznivih dejanj. Tujim policijam slovenski državljanji še niso znani kot tihotapci mamil, v večino razvitih držav pa lahko potujejo brez posebnih dovoljenj ali viz, kar jim je olajševalo tovrstno kriminalno dejavnost.

Leta 1997 je bila na območju Republike Slovenije zasežena večja količina mamil kot prejšnje leto, razkriti pa so bili tudi nekateri ključni preprodajalci mamil. Zaseženih je bilo 29.828 (24.571) gramov heroina, 3.573 (830) gramov kokaina, 1.410 (5.438) gramov hašiša in 47.555 (34.596) gramov marihuane. Poleg tega so kriminalisti in policisti zasegli še 7.440 (18.086) tablet ecstasyja, 1.410 gramov (662 tablet) amfetaminov, 376 (1.138) tablet diazepinov in 81 (186) tablet metadona. Odkritih in zaseženih je bilo tudi 156 (947) kosov LSD, 44.944 (5.019) sadik Cannabisa Sative ter 2.723 mililitrov solucije metadona in benzodiazepina.

Kriminalisti opozarjajo na uživanje heroina v srednjih šolah, kjer se število užiivalcev iz leta v leto povečuje. Mamila so navzoča tudi v osnovnih šolah, vendar podatki o uživanju heroina zaenkrat niso zaskrbljujoči.

2.2 Nedovoljena proizvodnja in promet z orožjem ali razstrelilnimi snovmi

Leta 1997 so kriminalisti na ilegalnem trgu še vedno zaznavali ponudbo orožja in razstrelilnih snovi, ki so ga posamezniki in združbe pridobivali predvsem na Hrvaškem ali pa so ga sami izdelovali ali predelovali. Pri odkrivanju in preprečevanju tihotapljenja orožja je prišlo do težav, saj je policiji samo v štirih primerih uspelo zaseči večjo količino orožja. Previdnost storilcev se je povečala, saj so ob najmanjšem sumu prenehali s kriminalno dejavnostjo. Storilci se namreč zavedajo, da je v Sloveniji ilegalna ponudba orožja večja od povpraševanja in da večja naročila lahko sodijo v izvajanje fiktivnega policijskega odkupa.

Število kaznivih dejanj nedovoljenega prometa z orožjem ali razstrelilnimi snovmi je v letu 1997 padlo s 183 na 136. Med njimi je bilo 20 (34) kaznivih dejanj posledica organizirane kriminalne dejavnosti.

2.3 Ponarejanje denarja

Na področju ponarejanja denarja je leta 1997 poraslo tako posamično vnovčevanje kot ponudba večjih količin ponaredkov. V nasprotju s prejšnjimi leti, ko je bilo zaseženih največ ponarejenih nemških mark, so leta 1997 prednjačili dobri ponareddki italijanskih lir. Ponarejene lire so storilci vnovčevali na celotnem območju države, za razliko od preteklih let, ko so se pretežno pojavljale le na območjih UNZ Koper in Nova Gorica. Z uspešno izvedenimi operativnimi kombinacijami so kriminalisti odkrili ponareddke italijanskih lir v nominalni vrednosti 360 milijonov.

Velik problem so predstavljali tudi ponarejeni slovenski tolarji. V večini primerov je šlo za slabe fotokopije ali pa računalniško izdelane kopije bankovcev. Policija je uspela izločiti iz prometa okoli 50 milijonov ponarejenih tolarjev, prav tako pa je zasegla računalniško opremo, ki je bila uporabljena za ponarejanje. Na UNZ Maribor, Celje in Murska

Sobota so ponarejevalce tolarjev odkrili in kazensko ovadili pristojnim tožilstvom.

2.4 Prostitucija in zvodništvo

Na področju prostitucije in zvodništva je policija namenila večji poudarek preprečevalni dejavnosti. Kriminalisti so v letu 1997 odkrili in spremljali 17 organizatorjev prostitucije in trgovine z belim blagom v Sloveniji. V sodelovanju z republiškim zavodom za zaposlovanje so spremljali izdajo delovnih dovoljenj tujim državljanom za umetniško dejavnost. Okrepili so tudi sodelovanje z ministrstvom za zunanje zadeve pri izdajanju vstopnih vizumov na konzulatih RS v tujini.

Število kaznivih dejanj zvodništva in napeljevanja k prostituciji je v letu 1997 upadlo od 39 na 26, med njimi jih je 14 (28) bilo posledica organizirane kriminalne dejavnosti.

2.5 Druge oblike organizirane kriminalitete

Kriminalisti so v letu 1997 intenzivno preiskovali organizirano tihotapljenje izdelkov z visoko stopnjo obdavčitve. Pri tem so zasegli velike količine pretihotapljenih ponaredkov cigaret znamke Marlboro in alkoholnih pijač, odkrili stroj za prepakiranje cigaret ter pristojnim državnim tožilstvom ovadili večje število oseb, ki so ta kazniva dejanja izvrševale. Odkrita je bila tudi večja skupina oseb, ki se je ukvarjala s ponarejanjem in tihotapljenjem alkoholnih pijač tujih znamk. Zasežena je bila velika količina alkoholnih pijač, embalaže in ponarejenih nalepk za te pijače.

Med pomembnejše in uspešno rešene primere sodi tudi prijete osumljenih storilcev, ki so v sosednji Avstriji odtujili večjo količino dragih kamnov. Pri poskusu prodaje jim je bila zasežena polovica ukradenega plena v vrednosti okoli 2 milijona DEM. V Celju so bili odkriti storilci kaznivega dejanja ponarejanja listin, ki so v povezavi z delavci upravne enote Celje odtujili 50 bianco slovenskih potnih listin. Nekaj teh potnih listin ter predmetov za izdelavo ponaredkov je policija zasegla.

3. SPLOŠNA KRIMINALITETA

Kriminalisti in policisti so leta 1997 obravnavali 32.313 (31.611) kaznivih dejanj splošne kriminalitete ali za 2,2 % več kot leto prej. Temeljna usmeritev za delo na področju splošne kriminalitete v letu 1997 je bila intenzivno preiskovanje najtežjih oblik splošne kriminalitete, zlasti nasilnih kaznivih dejanj. Poleg tega si je kriminalistična služba prizadevala izboljšati strokovno usposobljenost kriminalistov in se dejavnije posvetiti preprečevalnemu delu. V ta namen so bili organizirani delovni posveti in seminarji za posamezna področja dela. Posebna pozornost je bila namenjena tudi vključevanju javnosti pri preiskovanju najtežjih kaznivih dejanj.

TABELA 3: Struktura splošne kriminalitete v letih 1996 in 1997

skupine KD	1996	1997	porast/ upad (v %)
zoper premoženje	23.645	22.698	- 4,0
zoper pravni promet	1.640	2.017	23,0
zoper življenje in telo	1.947	1.918	- 1,5
zoper svoboščine in pravice	1.277	1.600	25,3
zoper javni red in mir	793	774	- 2,4
zoper splošno varnost ljudi in premoženja	295	293	- 0,7
zoper spolno nedotakljivost	252	282	11,9
ostale skupine	1.762	2.731	55,0
Skupaj	31.611	32.313	2,2

Kriminalisti so namenili precej pozornosti strokovnemu delu z žrtvami kaznivih dejanj. Poudarek ni veljal le ustreznemu odnosu do žrtev (seznanjanje s potekom preiskave ipd.), temveč tudi nudenju strokovne pomoči, zlasti v primerih, ko so posledice kaznivega dejanja utrpeli otroci, mladoletniki in ženske.

Otroci in mladoletni so bili najpogosteje žrtve vrstnikov pri težjih nasilnih kaznivih dejanjih in sicer izsiljevanja, telesnih poškodb, ropov in spolnih deliktov. K povečanemu številu zabeleženih tovrstnih deliktov je pripomoglo predvsem osveščanje odraslih in žrtev, saj so statistični podatki odraz bolj pogostega prijavljanja tovrstnih dejanj. Pri kaznivih dejanjih spolnega napada na otroka in zanemarjanja mladoletne osebe je zabeležen izrazit porast števila obravnavanih primerov in sicer pri spolnem napadu na otroka (z 88 na 117 ali za 33,0 %) in pri zanemarjanju mladoletne osebe (s 108 na 136 ali za 25,9 %). Pri kaznivih dejanjih spolnega napada na otroka v letu 1997 je bilo evidentiranih 37,0 % več žrtev kot v letu poprej, pri kaznivem dejanju zanemarjanja pa 22,7 %.

3.1 Kazniva dejanja zoper življenje in telo ter zoper spolno nedotakljivost

Število kaznivih dejanj zoper življenje in telo že nekaj let upada. V primerjavi z letom prej je bilo leta 1997 za 1,5 % manj tovrstnih kaznivih dejanj. Število dokončanih umorov je ostalo na enaki ravni (34), zmanjšalo se je število poskusov umora (za 32,3 %), posebno hudih telesnih poškodb (za 21,3 %) in hudih telesnih poškodb (za 8,8 %). Preiskavnost je znašala več kot 97 %.

Kriminalisti so leta 1997 namenili veliko strokovnega dela umorom, ki zaradi spremenjene tipologije postajajo vse težji za preiskovanje. Vedno več je umorov, pri katerih so motivi opredeljeni s kriminalno dejavnostjo žrtve in storilca, maščevanjem in koristoljubjem, zmanjšalo pa se je število umorov, ki so pogojeni s čustvenim odnosom med žrtvijo in storilcem (družinski oz. hišni umori). Morilci so največkrat uporabili

TABELA 4: Število kaznivih dejanj zoper življenje in telo ter njihova preiskanosť v letih 1996 in 1997

vrsta kaznivega dejanja	število k.d.		/upad porast (v %)	št. preisk. k.d.		preisk. (v %)	
	1996	1997		1996	1997	1996	1997
umor	34	34	0,00	33	32	97,06	94,12
poskus umora	65	44	-32,31	61	44	93,85	100,00
detomor	4	2	-50,00	4	2	100,00	100,00
posebno huda telesna poškodba	28	22	-21,43	26	21	92,86	95,45
huda telesna poškodba	445	406	-8,76	425	385	95,51	94,83
lahka telesna poškodba	970	1024	5,57	950	1.005	97,94	98,14
ostala k.d. zoper življenje in telo	401	386	-3,74	399	385	99,50	99,74
Skupaj KD zoper življenje in telo	1.947	1.918	-1,49	1.898	1.874	97,48	97,71

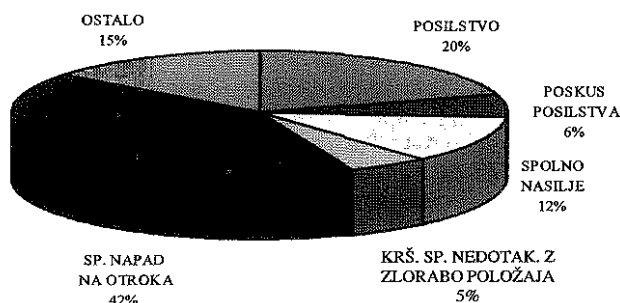
TABELA 5: Število kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost in njihova preiskanosť v letih 1996 in 1997

vrsta kaznivega dejanja	število k.d.		/upad porast (v %)	št. preisk. k.d.		preisk. (v %)	
	1996	1997		1996	1997	1996	1997
posilstvo	50	57	14,00	43	51	86,00	89,47
poskus posilstva	18	17	-5,56	17	17	94,44	100,00
spolno nasilje	24	35	45,83	20	29	83,33	82,86
kršitev spolne nedotakljivosti z zlorabo položaja	11	15	36,36	11	15	100,00	100,00
spolni napad na otroka	88	117	32,95	82	110	93,18	94,02
ostala k.d. zoper spolno nedotakljivost	60	41	-31,67	59	41	98,33	100,00
Skupaj KD zoper spolno nedotakljivost	251	282	12,35	232	263	92,43	93,26

strelno orožje. V letu 1997 je bilo kar 18 umorov s premoženjskim motivom.

Število kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost se je povečalo za 12,4 %, preiskanosť pa je znašala 93,3%. Najbolj so porasla kazniva dejanja spolnega nasilja (za 45,8%) in kazniva dejanja kršitve spolne nedotakljivosti z zlorabo položaja (za 36,3%).

GRAF 8: Struktura kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost v letu 1997

3.2 Kazniva dejanja zoper premoženje

Podobno kot v zadnjih štirih letih, se je tudi v letu 1997 nadaljeval trend upadanja kaznivih dejanj zoper premoženje.

Tako je bilo v letu 1997 obravnavanih 22.698 kaznivih dejanj, kar je za 4,0 % manj kot v letu 1996 (23.645). Preiskanih je bilo 48,3 % tovrstnih kaznivih dejanj.

TABELA 6: Kazniva dejanja zoper premoženje od leta 1993 do 1997

leto	št. k.d.	preiskanosť (v %)
1993	33.861	47,6
1994	31.733	44,6
1995	26.203	45,3
1996	23.645	50,4
1997	22.698	48,3

Med premoženjskimi delikti je najbolj upadlo število kaznivih dejanj ropa (za 32,7 %) in tatvin avtomobilov (za 29,3 %), medtem ko je naraslo število kaznivih dejanj požigov (za 17,2 %) in vlomov v stanovanja (za 10,7 %).

Kljub statističnemu upadu se je v strukturi premoženjskih deliktov povečalo število kaznivih dejanj z znamenji nasilja. Več je bilo primerov, ko je storilec žrtev surovo pretepel. Leta 1997 so nekatere žrtve zaradi fizičnega napada celo umrle. Iz načinov storitve je razvidno, da postajajo storilci vedno bolj organizirani, tako glede priprav na dejanje kot tudi glede na njegovo izvršitev. Pri prihodih in odhodih s

kraja dejanja so uporabljali ukradene osebne avtomobile in motorje, za komunikacijo pa prenosne telefone in UKV zveze. Pogosto so bili maskirani, dodatno nevarnost za žrtve pa je predstavljalo tudi dejstvo, da so bili v večini primerov oboženi.

Podobno kot v letu pred tem, so tudi v letu 1997 premoženjske delikte izvrševali zasvojenjenci z mamili, tujci (zlasti iz Hrvaške in Italije) ter osebe brez kriminalne preteklosti. Slednje je, po mnenju kriminalistov, verjetno posledica naraščajočega socialnega razslojevanja družbe.

V primerjavi s predhodnim letom se je število **tatvin** (po 211. in 212. čl. KZ RS, brez vlomov) znižalo z 9.885 na 9.660 ali za 2,3 %. Preiskana jih je bila skoraj polovica ali 45 %. Zlasti oteženo je bilo preiskovanje tatvin sakralnih predmetov zaradi neurejene dokumentacije o kulturni dediščini.

Število **vlomov** se je v letu 1997 zmanjšalo za 4,8 % (od 7.729 na 7.359). Kriminalisti menijo, da je to posledica boljšega varovanja objektov ter preprečevalne dejavnosti policije in varnostnih agencij. Preiskanos tovrstnih dejanj je znašala 30 % (33,1 %). Najmanj je bilo preiskanih vlomov v stanovanja (23,5 %) in trgovine (24,5 %). Med posameznimi vrstami vlomov se je najbolj povečalo število vlomov v stanovanja (za 10,7 %) in število vlomov v trgovine (za 4,4 %), pri ostalih vrstah vlomov pa je opazen upad, ki je bil najbolj izrazit pri vlomih v pošte (od 6 na 2). Podobno kot v prejšnjih letih so bile tudi v letu 1997 trgovine in stanovanja najpogostejše tarče vlomilcev. Pri vlamljanju so uporabljali različna orodja in fizično silo, v nekaterih primerih pa so onesposobili alarmne naprave. Vrsta ukradenih predmetov ni kazala posebne specializacije storilcev. Poleg zlatnine in gotovine so ukradli tudi precej tehničnih predmetov.

Policija je v letu 1997 obravnavala manjše število odvzemov (za 8,8 %) in **tatvin motornih vozil** (za 25,7 %) kot v letu prej. Upad je predvsem posledica poostrelega nadzora policije v notranjosti in na meji in uspešnosti kriminalistov, ki so v prejšnjih letih uspeli razbiti nekatere organizirane skupine avtomobilskih tatov. Kljub temu, da ima veliko sodobnih avtomobilov že vgrajene alarmne naprave, se je število vlomov v avtomobile nekoliko povečalo (za 1,5 %). Vlomilci so iz avtomobilov odnašali predvsem avtoradije in mobilne telefone.

V primerjavi z letom prej se je število obravnavanih **ropov** zmanjšalo s 507 na 341 oz. za 32,7 %, število drznih tatvin pa s 353 na 327 oz. za 7,4 %, medtem ko se je število roparskih tatvin povečalo s 26 na 37 oz. za 42,3 %. Število ropov in drznih tatvin se je zmanjšalo predvsem zaradi poostrenih aktivnosti kriminalistov in policistov v mestnih središčih Ljubljane, Maribora in Celja. Poleg uličnih ropov so prevladovali zlasti ropi v menjalnice (14), sledijo ropi v poštah (4) in bankah (3). Roparji so štirikrat napadli tudi prenašalce

gotovine (dva iz menjalnice in dva kurirja). Iz menjalnic so odnesli skupaj za 26 mio SIT, iz pošt in bank pa za 16 mio SIT gotovine. Preiskanos ropov in roparskih tatvin je bila dobra – skoraj 60 %. Podobna je bila tudi preiskanos drznih tatvin (55,6 %). Kriminalisti ugotavljajo, da se z ropi čedalje pogosteje ukvarjajo narkomani, zlasti zaskrbljujoče pa je, da so se nekateri ropi v stanovanjih in stanovanjskih hišah končali z umorom.

Število obravnavanih **klasičnih goljufij** je upadlo za 11,9 % (s 1.688 na 1.487). Tovrstna kazniva dejanja so povzročila 1,1 milijarde SIT škode. Policija je obravnavala največ goljufij, ko so storilci izkoriščali lahkomišelnost in naivnost oškodovancev. Opazen je bil tudi trend naraščanja novih goljufivih ravnanj, povezanih s prerokovanjem, alternativnimi metodami zdravljenja in igrami na srečo.

Število kaznivih dejanj **poškodovanja tuje stvari**, ki jih je v letu 1997 obravnavala policija, se je v primerjavi z letom 1996 povečalo. Skupine in posamezniki so poškodovali predvsem trgovine in javne naprave.

Leta 1997 so kriminalisti in policisti obravnavali 75 (64) **požigov**. Za več kot polovico se je povečala škoda, ki je pri tem nastala (od 54,4 na 122,0 milijonov SIT). Preiskanih je bilo 56,0 % (56,3 %) požigov.

3.4 Mladoletniška kriminaliteta

Leta 1997 je policija obravnavala 4.616 mladoletnih osumljencev zaradi storitve 3.281 kaznivih dejanj. V primerjavi z letom 1996 je upadlo tako število mladoletnih osumljencev (za 1.731 oz. 27,3 %) kot tudi število kaznivih dejanj, katerih so bili osumljeni (za 926 oz. 22,0 %). V 411 primerih so bili povzročitelji kaznivih dejanj osumljeni otroci, kar je za 22,89 % manj kot leto prej (podatek ni del redne kriminalitetne statistike). Mladoletniška kriminaliteta je predstavljala 8,8 % (11,5 %) celotne kriminalitete, v skupnem številu osumljencev pa je delež mladoletnih osumljencev znašal 15,3 % (20,04 %).

V primerjavi z letom 1996 je število obravnavanih kaznivih dejanj mladoletniške kriminalitete najbolj upadlo na območju UNZ Ljubljana (za 38,0 %) in UNZ Celje (za 27,8 %), medtem ko je najbolj poraslo na območju UNZ Krško (za 30,5 %) in UNZ Slovenj Gradec (28,2 %).

Med mladoletniško kriminaliteto je najbolj poraslo število obravnavanih kaznivih dejanj lahke telesne poškodbe (s 86 na 109), sledijo kazniva dejanja zlorabe mamil (s 94 na 129), ponarejanja listin (s 37 na 81), ponarejanja in uporabe ponarejenih vrednotnic ali vrednostnih papirjev (s 17 na 46) ter kazniva dejanja spolnega napada na otroka (z 1 na 15) in prisiljenja (z 0 na 22).

TABELA 7: Značilna kazniva dejanja premoženjske kriminalitete in njihova preiskanosť v letih 1996 in 1997

VRSTA KAZNIVEGA DEJANJA	1996	1997	1996	1997
	število KD	število KD	delež preisk. KD (v %)	delež preisk. KD (v %)
poškodovanje tuje stvari	1.637	1.701	61,94	60,32
tatvina (211. in 212. člen KZ, brez vlomov)	9.885	9.660	45,78	44,91
vlom – skupaj	7.729	7.359	33,10	29,47
vlom v stanovanje	373	413	21,18	23,49
vlom v trgovino	736	768	36,01	24,48
vlom v pošto	6	2	0,00	50,00
vlom v avtomobil	2.729	2.770	33,57	32,38
tatvina motornega vozila	1.334	991	28,34	24,02
odvzem motornega vozila	612	558	62,09	65,05
rop	507	341	68,05	58,06
držna tatvina	353	327	48,73	55,66
roparska tatvina	26	37	84,62	67,57
klasična goljufija	1.688	1.487	96,80	96,03
požig	64	75	56,25	56,00

Zaskrbljujoče je povečanje števila evidentiranih mladoletniških kaznivih dejanj z elementi nasilja. Policija je v zadnjih letih osveščala pedagoge o izsiljevanju med mladimi, obveščala ljudi o posledicah nasilja, spodbujala prijavljanje nasilja, izvajala ukrepe v okviru akcije Ulica ipd. Občutljivost in osveščenost ljudi o ravnanjih, ki jih lahko prijavijo policiji, se je povečala, kar je statistično izkazano v številu spolnih napadov na otroke, katerih so bili osumljeni mladoletniki, in v številu lahkih telesnih poškodb zaradi konfliktov med vrstniki ali objestnega ravnanja mladih. Žal ima tudi nasilje nad mladimi, zlasti nasilje v družini, spolne zlorabe, trpinčenja

itd., svoje posledice, ki se kažejo tudi v porastu kaznivih dejanj zlorabe mamil.

V strukturi mladoletniške kriminalitete je upadlo število premoženjskih deliktov in med njimi najbolj tipičnega mladoletniškega kaznivega dejanja, tatvine. Na to najbolj vpliva institut predlagalnega delikta, saj se čedalje manj oškodovancev odloča za kazenski pregon mladoletnikov, tako da je po ocenah kriminalistov temno polje mladoletniške kriminalitete na področju premoženjskih deliktov večje kot pri kriminaliteti odraslih. Vlomne tatvine predstavljajo pomemben delež v okviru mladoletniške

TABELA 8: Mladoletniška kriminaliteta v letih 1996 in 1997 (prikaz pomembnejših kaznivih dejanj)

VRSTA KAZNIVEGA DEJANJA	1996	1997	porast/upad (v %)
umor (dokončana KD in poskusi)	6	2	- 66,67
posilstvo (dokončana KD in poskusi)	2	5	150,00
spolni napad na otroka	1	15	1.400,00
huda telesna poškodba	41	41	0,00
lahka telesna poškodba	86	109	26,74
tatvina	1.436	1.023	- 28,76
velika tatvina	1.148	840	- 26,83
rop	193	89	- 53,89
odvzem motornega vozila	154	142	- 7,79
goljufija	111	41	- 63,06
prikrivanje	269	173	- 35,69
poškodovanje tuje stvari	255	216	- 15,29
ponarejanje listin	37	81	118,92
nasilništvo	26	23	- 11,54
KD v zvezi z mamili	94	129	37,23
izsiljevanje	78	72	- 7,69

kriminalitete, mladoletniki pa predstavljajo več kot 40 % vseh osumljencev vlomnih tatvin v Sloveniji. Znižanje števila obravnavanih mladoletniških vlovov v letu 1997 lahko pripisujemo tudi boljšemu tehničnemu varovanju objektov in delovanju varnostnih agencij.

4 GOSPODARSKA KRIMINALITETA

Leto 1997 je bilo v znamenju zaključevanja procesa lastniškega preoblikovanja družbenih podjetij, zaradi česar je gospodarska kriminaliteta statistično nekoliko upadla. Še bolj izrazit je bil upad skupne škode, povzročene z gospodarskimi kaznivimi dejanji (skoraj za 7 milijard tolarjev). Prvič po nekaj letih se je ustavil trend naraščanja števila poslovnih goljufij, kar je prav tako vplivalo na gibanje skupnega števila gospodarskih kaznivih dejanj.

V letu 1997 so se nadaljevale **strukturne spremembe** na področju gospodarske kriminalitete. V ospredje so prihajale nove pojavnne oblike kaznivih dejanj, kot so pranje denarja, računalniška kriminaliteta, zlorabe avtorskih pravic, kazniva dejanja, povezana s trgovino vrednostnih papirjev, igralništvom in varstvom okolja. Ti tradicionalna gospodarska kazniva dejanja, kot so npr. zlorabe položaja ali pravic, čedalje bolj izgubljajo vodilno vlogo in tudi statistično upadajo.

V tabeli 9 so razvidne strukturne spremembe obravnavane gospodarske kriminalitete. Na eni strani je poraslo število kaznivih dejanj neupravičenega izkoriščanja avtorskega dela, preslepitve pri poslovanju z vrednostnimi papirji, tihotapstva, obremenjevanja in uničenja okolja in prostora, po drugi strani pa je upadlo število kaznivih dejanj zlorabe položaja ali pravic, sklenitve škodljive pogodbe, nevestnega gospodarjenja, ipd.

TABELA 9: Število pomembnejših gospodarskih kaznivih dejanj in škoda v letih 1996 in 1997

VRSTA KAZNIVEGA DEJANJA	št. KD		porast/upad (v %)	škoda (v mio SIT)	
	1996	1997		1996	1997
nevestno gospodarjenje	26	22	-15,38	1.002,87	582,17
sklenitev škodljive pogodbe	29	18	-37,93	624,08	726,46
neupr. izkorišč. avt. dela	7	12	71,43	35,61	37,87
poslovna goljufija	2.455	2.201	-10,35	6.113,85	3.459,66
oškodovanje upnikov	23	27	17,39	1.015,05	1.005,75
presl. pri pridobitvi posojila	5	22	340,00	22,67	59,55
presl. pri posl. z vred. pap.	1	31	3.000,00	0,05	15,90
zloraba položaja ali pravic	242	194	-19,83	3.181,37	1.307,80
poneverba	135	118	-12,59	178,75	138,52
pranje denarja	7	5	-28,57	1.075,65	23,61
davčna zatajitév	111	131	18,02	3.033,22	2.033,84
tihotapstvo	8	21	162,50	18,02	233,01
zloraba ur. položaja	41	42	2,44	188,41	23,90
poneverba v službi	8	25	212,50	4,90	8,83
ponared. ali unič. ur. listine	13	47	261,54	0,00	15,15
đajanje podkupnine	26	17	-34,62	0,00	0,00
obremen. ali unič. okolja	6	15	150,00	12,33	22,17

V letu 1997 so kriminalisti in policisti obravnavali 4.860 (4.976) gospodarskih kaznivih dejanj ali 2,3% manj kot leto prej, višina skupne škode pa se je znižala z 18,3 na 11,7 milijarde tolarjev. Policija je z lastno dejavnostjo odkrila 40,3% gospodarske kriminalitete, ostalo pa so prijavili oškodovanci ali drugi državni organi. Število osumljencev se je zmanjšalo s 6.305 na 5.401 ali za 14,3%. Med njimi je bilo največ direktorjev (671). Del gospodarske kriminalitete je imel značilnosti organiziranega kriminala. Elementi organiziranosti so bili žlasti značilni za kazniva dejanja pranja denarja, tihotapstvo in poslovne goljufije.

V skladu s strukturnimi premiki na področju gospodarske kriminalitete je kriminalistična služba usmerila svoje delo v odkrivanje in preiskovanje novih pojavnih oblik in vseh organiziranih oblik gospodarske kriminalitete. Pri uresničevanju zastavljenih ciljev je bila uspešna, kar dokazuje povečanje števila nekaterih vrst obravnavanih kaznivih dejanj (npr. tihotapstva, preslepitve pri poslovanju z vrednostnimi papirji, neupravičenega izkoriščanja avtorskega dela in kaznivih dejanj, povezanih z varstvom okolja).

Obravnavana kriminaliteta, ki se nanaša na lastninjenje,

je v primerjavi z letom 1996 upadla. Kriminalisti so podali 62 (123) kazenskih ovadb, v katerih so ovadili 87 (161) osumljencev zaradi utemeljenega suma storitve 134 (196) različnih kaznivih dejanj. V strukturi raziskanih kaznivih dejanj so prevladovala zlorabe položaja ali pravic, davčne zatajitve, ponareditve ali uničenja poslovnih listin in nevestno gospodarjenje. Skupna škoda je znašala 2,5 (4,3) milijarde tolarjev.

Med prednostne naloge s področja gospodarske kriminalitete je sodilo tudi obravnavanje **kaznivih dejanj v podjetjih, kjer je bil uveden stečaj**. Različne oblike kriminalitete so izvirale iz plačilne nesposobnosti podjetij, ki je nastala zaradi nesmotrne rabe finančnih sredstev, čezmernega zadolževanja, lahkomišelnega sklepanja škodljivih pogodb ali prodajanja družbenega premoženja po prenizki ceni.

Kriminalistična služba je obravnavala 5 (7) kaznivih dejanj **pranja denarja**. Statistični padec ne odraža dejanskega stanja, saj so kriminalisti poleg tega preverjali več informacij o sumljivih finančnih transakcijah, vendar jih v letu 1997 kazenskoppravno še niso uspeli zaključiti. Posebej sta bila zanimiva dva primera pranja "umazanega" denarja, ko sta osumljenca denar, pridobljen s kaznivim dejanjem goljufije, posodila svojim lastnim podjetjem in ga kasneje kot terjatev legalizirala z vračilom posojila.

Zaradi obračanja velikih denarnih sredstev in načina poslovanja naraščajo zlorabe in organizirane goljufije v **igralnicah**. Osumljenci so šestokrat zaposleni delavci in gostje (igralci), ki izvršujejo kazniva dejanja samostojno ali v povezavi. V letu 1997 se je kriminalistična služba srečala z nekaterimi novimi oblikami kriminalitete v igralnicah (primer zlorabe položaja ali pravic, ko je delilec omogočil igralcu dobiček na podlagi vnaprej pripravljene dobitne kombinacije).

Kriminalisti so se leta 1997 osredotočili tudi na odkrivanje in preiskovanje **tihotapstva** cigaret, alkohola, sladkorja in drugega visoko obdavčenega blaga, saj tovrstna kriminaliteta povzroča državi veliko gmotno škodo zaradi neplačanih carin in drugih dajatev. V zadnjem času so se kriminalisti posvetili tudi preiskovanju nelegalnega uvoza blaga, za katerega je treba poleg carin plačati še prelevmane. Povečana dejavnost kriminalistične službe se je odrazila s porastom kaznivih dejanj tihotapstva (od 8 na 21). S tihotapstvom se ukvarjajo organizirane skupine kriminalcev v povezavi s cariniki, distributerji ter prodajalci pretihotapljenega blaga na črnem trgu.

Število kaznivih dejanj **preslepitve pri poslovanju z vrednostnimi papirji** je v letu 1997 skokovito poraslo (od 1 na 31). Za tovrstna kazniva dejanja je bilo značilno, da so osumljenci v klirinško depotni družbi pridobili seznam lastnikov delnic posameznih podjetij, jih nato kot akviziterji obiskali in od njih odkupili delnice. Pri tem so lastnike zavedli glede cen na organiziranem borznem trgu. V enem primeru je goljuf s ponarejeno dokumentacijo spravil v zmotno borzno posredniško hišo, da je preknjižila lastništvo delnic dveh podjetij in

jih prodala v imenu in za račun goljufa. Na ta način je bilo oškodovanih 43 fizičnih oseb za 16 milijonov tolarjev.

Računalniška kriminaliteta se širi tudi v slovenski prostor. Ker gre za popolnoma novo obliko kriminalitete, ima kriminalistična služba v začetni fazi največ težav s pomanjkanjem ustreznega znanja in izkušenj za njeno preiskovanje. Leta 1997 se je zato ukvarjala s strokovno in pravno opredelitvijo računalniške kriminalitete ter si prizadevala ustrezno usposobiti kriminaliste za delo na tem področju. Pri preiskovanju je najbolj izstopalo vprašanje, kako zavarovati dokaze v primerih, ko so shranjeni v računalniku. Računalniška kriminaliteta do sedaj v Sloveniji še ni povzročila znatnejše materialne škode.

Po sprejemu nove zakonodaje leta 1995 je slovenska kriminalistična služba na podlagi obsežnih strokovnih priprav pričela obravnavati **zlorabe avtorskih pravic**. Leta 1997 je odkrila in preiskala 12 (7) kaznivih dejanj neupravičenega izkoriščanja avtorskega dela. Osumljenci so najpogosteje neupravičeno reproducirali avtorska dela v Sloveniji ali tujini in jih prodajali na našem tržišču. Avdio in video piratstvo ter piratstvo računalniških programov je pri nas že dokaj razširjen pojav, s katerim se spopadajo tudi različna komercialna združenja imetnikov avtorskih pravic.

Število **poslovnih goljufij** se je zmanjšalo z 2.455 na 2.201 ali za več kot 10%, manjša pa je bila tudi škoda (s 6,1 na 3,5 milijarde tolarjev). Upad je predvsem posledica usmeritve kriminalistične službe v prioritarno reševanje starejših primerov goljufij zaradi nevarnosti kazenskoppravnega zastaranja. Na manjše število poslovnih goljufij je nedvomno vplivalo tudi boljše preventivno delo na tem področju. Kriminalisti so leta 1997 dosegli velik uspeh, ko so dvema goljufoma preprečili, da bi iz različnih bank dvignila 15 milijonov tolarjev, ki so jima jih na zasebne bančne knjižice nakazale fizične osebe na podlagi njunih lažnih obljub.

Število **davčnih zatajitev** postopno narašča že od leta 1995. V letu 1997 so kriminalisti obravnavali 131 (111) davčnih zatajitev ali 18% več kot leto prej. Davčne utaje prehajajo s področja obrtništva na področje podjetništva. Kriminalisti odkrivajo nove pojavne oblike, ko samostojni podjetniki poleg svoje dejavnosti ustanovijo družbo z omejeno odgovornostjo in se zaradi prepletenosti poslovanja izogonejo plačilu davkov. Med davčnimi utajami so najpogostejše utaje prometnega davka pri izdelkih, ki so obdavčeni z visokimi davčnimi stopnjami (alkohol, cigarete, kozmetika, usnje, ipd). Kriminalisti so obravnavali tudi goljufe, kjer so pri nakupu blaga zavedli proizvajalce glede nadaljnje prodaje, zato jim niso obračunali prometnega davka.

Kazenski zakonik RS opredeljuje pet **korupcijskih kaznivih dejanj** (neupravičeno sprejemanje daril, neupravičeno dajanje daril, jemanje podkupnine, dajanje podkupnine ter sprejemanje podkupnine pri volitvah). Korupcijska kriminalna cona pri

kaznivih dejanjih neupravičenega sprejemanja in dajanja daril se je zožila, saj dajanje in sprejemanje daril za legalni posel ni več kaznivo dejanje. Glede na tolmačenje korupcije v tujini pa lahko štejemo za korupcijska kazniva dejanja tudi zlorabe položaja ali pravic odgovornih oseb, kadar je namen zlorabe pridobitev protipravne premoženjske koristi drugi osebi. V primerjavi s predhodnim letom so korupcijska kazniva dejanja v letu 1997 upadla z 32 na 19 primerov.

VIRI:

1. Poročilo o delu kriminalistične službe v letu 1997. MNZ RS, Ljubljana (februar 1998).
2. Smernice razvoja slovenske policije na področju zatiranja kriminalitete v obdobju 1998 do 2002. MNZ RS, Uprava kriminalistične službe, Ljubljana (april 1998).

PRILOGA: ŠTEVILO OBRAVNAVANIH KAZNIVIH DEJANJ (1995 – 1997)

ZAKON – ČLEN	1995	1996	1997
R-103 SPOL.NAP.NA OS.MLAJŠO OD 14 L.	.	1	.
R-127 NEVESTNO GOSPODARJENJE	28	26	22
R-128 POVZROČITEV STEČAJA	.	1	.
R-129 NEVESTNO RAVNAN.Z DRUŽB.PREMOŽ.	1	.	4
R-130 SKLENITEV ŠKODLJIVE POGODBE	34	29	18
R-132 ZLORABA POOBLASTIL	44	22	12
R-133 ZLORABA POLOŽAJA ODGOVORNE OSEBE	.	.	1
R-139 RAZSIPNIŠ.NA ŠKODO DRUŽB. PREM.	3	2	.
R-140 OŠKODOVANJE UPNIKOV	.	1	1
R-158 GOZDNA TATVINA	6	.	.
127-UMOR	90	99	78
128-UBOJ NA MAH	1	1	1
129-POVZROČITEV SMRTI IZ MALOMARNOST	5	2	5
130-DETOMOR	1	4	2
131-NAPELJEVANJE K SAMOMORU IN POMOČ ...	4	.	1
132-NEDOVOLJENA PREKINITEV NOSEČNOST	2	1	1
133-LAHKA TELESNA POŠKODBA	1.026	970	1.024
134-HUDA TELESNA POŠKODBA	457	445	406
135-POSEBNO HUDA TELESNA POŠKODBA	20	28	22
136-SODELOVANJE PRI PRETEPU	23	38	25
137-OGROŽANJE Z NEVARNIM ORODJE PRI ...	473	351	344
138-POVZROČITEV NEVARNOSTI	1	3	1
139-ZAPUSTITEV SLABOTNE OSEBE	1	2	1
140-OPUSTITEV POMOČI	3	3	7
142-PRISILJENJE	22	14	22
143-PROTIPRAVEN ODVZEM PROSTOSTI	67	83	72
144-UGRABITEV	4	8	13
145-OGROŽANJE VARNOSTI	466	631	932
146-GRDO RAVNANJE	71	137	182
147-NEUPRAVIČENA OSEBNA PREISKAVA	8	4	6
148-NEUPRAVIČENO PRISLUŠKOVANJE IN ZV. SN.	1	4	3
149-NEUPRAVIČENO SLIKOVNO SNEMANJE	2	6	5
150-KRŠITEV TAJNOSTI OBČIL	11	2	9
152-KRŠITEV NEDOTAKLJIVOSTI STANOVANJA	381	385	347
153-NEUPRAVIČENA IZDAJA POKLICNE SKRIVNOSTI	.	2	.
154-ZLORABA OSEBNIH PODATKOV	1	.	7
155-KRŠITEV PRAVICE DO PRITOŽBE	1	.	.
156-PREPREČITEV ALI OVIRANJE JAVNEGA SHODA	.	.	2

ZAKON - ČLEN	1995	1996	1997
157-PREPREČITEV TISKANJA IN ODDAJANJA		1	
158-KRŠITEV AVTORSKE PRAVICE		1	
159-NEUPRAVIČENO IZKORIŠČANJE AVTORS. DELA	17	7	12
163-ZLORABA VOLILNE PRAVICE	1		
169-RAŽŽALITEV	22	16	13
170-OBREKOVANJE	4	2	5
171-ŽALJIVA OBDOLŽITEV	5	10	5
174-SRAMOTITEV REPUBLIKE SLOVENIJE		1	
175-SRAMOTITEV TUJE DRŽAVE ALI MEDN. ORG.			1
178-POSEBNE DOLOČBE O PREGONU	2	1	2
180-POSILSTVO	83	68	74
181-SPOLNO NASILJE	28	24	35
182-SPOLNA ZLORABA SLABOTNE OSEBE	12	13	9
183-SPOLNI NAPAD NA OTROKA	89	88	117
184-KRŠITEV SPOLNE NEDOTAKLJIVOSTI Z ZL...	25	11	15
185-ZVODNIŠTVO	6	10	4
186-POSREDOVANJE PRI PROSTITUCIJI	25	29	22
187-PRIKAZOVANJE IN IZDELAVA PORNOGR. GR.	7	8	6
188-PRENAŠANJE NALEZLJIVIH BOLEZNI			1
190-MALOMARNO ZDRAVLJENJE	2		1
193-PROIZVODNJA IN PROMET ŠKODLJIVIH SR...			1
194-PROIZVODNJA IN PROMET ZDRAVSTVENO ...	1		
195-NEVESTNO PREGLEDOVANJE MESA ZA PR.	1	1	
196-NEUPRAVIČENA PROIZV. IN PROMET MAMIL	310	452	631
197-OMOGOČANJE UŽIVANJA MAMIL	143	223	333
200-ODVZEM MLADOLETNE OSEBE	62	18	20
201-ZANEMARJANJE MLADOLETNE OSEBE IN ...	95	108	136
202-KRŠITEV DRUŽINSKIH OBVEZNOSTI	3	3	1
203-IZMIKANJE PLAČEVANJU PREŽIVNINE	96	125	123
205-KRŠITEV TEMELJNIH PRAVIC DELAVCEV	68	68	70
206-KRŠITEV PRAVIC PRI ZAPOSLOVANJU	1	1	
208-OGROŽANJE VARNOSTI PRI DELU	19	21	27
209-KRŠITEV PRAVIC IZ SOCIALNEGA ZAVAROV.	19	52	33
210-ZLORABA PRAVIC IZ SOCIALNEGA ZAVAROV.	1		
211-TATVINA	9.200	9.068	9.001
212-VELIKÁ TATVINA	10.792	8.624	8.139
213-ROP	292	507	341
214-ROPARSKA TATVINA	35	26	37
215-ZATAJITEV	227	227	274
216-ODVZEM MOTORNEGA VOZILA	711	612	558
217-GOLJUFIJA	3.664	4.143	3.688
218-IZSILJEVANJE	281	206	206
219-ODERUŠTVO	1	4	5
220-ZLORABA ZAUPANJA	3	25	10
221-PRIKRIVANJE	776	913	794
222-NEDOVOLJEN IZVOZ IN UVOZ STVARI, ...	3	2	
223-POŠKODOVANJE ALI UNIČENJE STVARI, ...	13	10	4
224-POŠKODOVANJE TUJE STVARI	1.932	1.637	1.701

ZAKON – ČLEN	1995	1996	1997
225-POŠKODOVANJE RAČUNALNIŠKIH PODATK...	3	2	1
226-POŽIG	61	64	75
227-POŠKODOVANJE STANOVANJSKIH IN POS...	16	1	1
228-NEZAKONITA VSELITEV	60	39	41
229-OŠKODOVANJE TUJIH PRAVIC	22	13	30
230-PREGON, KADAR JE STORILEC V BLIŽNJ...	1		
232-LAŽNI STEČAJ	2		1
233-POVZROČITEV STEČAJA Z NEVESTN.GOSP...	1	3	1
234-OŠKODOVANJE UPNIKOV	6	23	27
235-PRESLEPITEV PRI PRIDOBITVI POSOJIL...	2	5	22
236-PRESLEPITEV PRI POSLOVANJU Z VR. P.		1	31
237-PRESLEPITEV KUPCEV	3	5	1
238-NEUPRAVIČENA UPORABA TUJE FIRME, ...	3	2	1
239-NEUPRAVIČENA UPORABA TUJEGA IZUMA			1
240-PONAREDITEV ALI UNIČENJE POSLOVNIH L.	219	344	245
241-IZDAJA IN NEUPRAVIČENA PRIDOBITEV PO...	2	4	3
242-VDOR V RAČUNALNIŠKI SISTEM		2	1
244-ZLORABA POLOŽAJA ALI PRAVIC	239	242	194
245-PONEVERBA	117	135	118
246-NEUPRAVIČENA UPORABA	16	25	22
247-NEUPRAVIČENO SPREJEMANJE DARIL	1	3	
248-NEUPRAVIČENO DAJANJE DARIL	1	2	
249-PONAREJANJE DENARJA	293	395	1.037
250-PONAREJANJE IN UPORABA PON. VREDN...	886	976	1.125
251-IZDELAVA, PRIDOBITEV IN ODTUJITEV PRI...		2	7
252-PRANJE DENARJA	2	7	5
253-IZDAJA NEKRITEGA ČEKA IN ZLORABA B....	251	214	314
254-DAVČNA ZATAJITEV	77	111	131
255-TIHOTAPSTVO	3	9	33
256-PONAREJANJE LISTIN	1.497	1.512	1.812
257-POSEBNI PRIMERI PONAREJANJA LISTIN	35	18	62
258-OVERITEV LAŽNE VSEBINE	177	171	188
259-IZDAJA IN UPORABA LAŽNEGA ZDRAVN...	3		
260-PONAREJANJE ZNAMENJ ZA ZAZNAMOV...	1	2	1
261-ZLORABA URADNEGA POLOŽAJA ALI UR. PR.	65	41	42
262-NEVESTNO DELO V SLUŽBI	5	2	3
263-PONEVERBA V SLUŽBI	4	8	25
264-NEUPRAVIČENA UPORABA V SLUŽBI	4	1	1
265-PONAREDITEV ALI UNIČENJE URADNE LIST...	18	13	47
266-IZDAJA URADNE TAJNOSTI	1	1	2
267-JEMANJE PODKUPNINE	2	1	2
268-DAJANJE PODKUPNINE	31	26	17
269-NEZAKONITO POSREDOVANJE	1	2	
270-KRŠITEV ČLOVEŠKEGA DOSTOJANST.Z.ZLO..	3	5	2
277-SAMOVOLJNA ODSTRANITEV IN BEG IZ ...	1		
282-IZDAJA VOJAŠKE TAJNOSTI			
286-OPUSTITEV OVADBE KAZNIVEGA DEJANJA ...	4		
287-POMOČ STORILCU PO STORITVI K.D.	7	5	10

ZAKON – ČLEN	1995	1996	1997
288-KRIVA OVADBA	184	180	198
289-KRIVA IZPOVEDBA	11	8	5
290-PREPREČITEV DOKAZOVANJA	31	32	32
291-KRŠITEV TAJNOSTI POSTOPKA	1	.	.
292-PREPREČITEV VRNITVE NA DELO	2	1	.
294-BEG OSEBE, KI II JE VZETA PROSTOST	1	.	.
296-OMOGOČANJE BEGA OSEBI, KI II JE ODVZ...	2	2	1
297-HUDODELSKO ZDRUŽEVANJE	15	12	6
298-DOGOVOR ZA KAZNIVO DEJANJE	3	2	1
299-NASILNIŠTVO	198	114	99
300-ZBUJANJE NARODNOSTNEGA, RASNEGA ...	1	.	.
301-SODELOVANJE V SKUPINI, KI STORI K.D.	5	6	4
302-PREPREČITEV URADNEGA DEJANJA URAD...	185	150	183
303-NAPAD NA URADNO OSEBO, KO TA OPR...	61	64	55
304-SODELOVANJE V SKUPINI, KI PREPREČI UR..	2	3	5
305-HUJSKANJE K UPIRANJU	1	.	1
306-ODSTRANITEV ALI POŠKODOVANJE URAD...	12	17	19
307-ODVZEM ALI UNIČENJE URADNEGA PEČATA	2	3	1
308-LAŽN.IZDAJANJE ZA URADNO ALI VOJ. OS.	22	27	22
309-IZDELOVANJE IN PRIDOBIVANJE OROŽJA ...	11	17	14
310-NEDOVOLJENA PROIZVODNJA IN PROMET O.	275	183	136
311-PREPOVEDAN PREHOD ČEZ DRŽ. MEJO	166	113	163
312-ZLORABA ZNAMENJ ZA POMOČ IN ZA NEV.	10	6	6
313-SAMOVOLJNOST	36	45	39
314-OVIRANJE VERSKIH OBREDOV	1	.	.
315-SKRUNITEV GROBA	25	37	22
316-SKRUNITEV TRUPLA	.	1	.
317-POVZROČITEV SPLOŠNE NEVARNOSTI	251	257	244
318-POVZROČITEV NEVARNOSTI PRI GRADB. D.	13	13	11
320-POŠKODOVANJE ALI UNIČENJE JAVNIH N.	40	24	38
321-PREVAŽANJE ALI PRENAŠANJE RAZSTR...	.	1	.
322-ZLORABA TELEKOMUNIKACIJSKIH ZNAMENJ	2	.	.
325-OGROŽANJE JAVNEGA PROMETA	1	.	.
326-OGROŽANJE POSEBNIH VRST JAVNEGA P.	4	13	19
327-OGROŽANJE JAVNEGA PROMETA Z NEVAR...	16	11	11
328-NEVESTNO NADZOROVANJE JAV.PROMETA	4	5	.
329-ZAPUSTITEV POŠKODOVANCA V PROMET...	11	17	5
333-OBREMENJEVANJE IN UNIČENJE OKOLJA ...	8	6	15
334-RAZVREDNOTENJE OKOLJA Z MOTORN.V.	1	2	4
336-PROTIPRAVNO ODLAGANJE NEVARNIH S.	2	.	3
337-ONESNAŽENJE PITNE VODE	2	1	2
338-ONESNAŽENJE ŽIVIL ALI KRME	1	2	.
339-PROTIPRAVNO ZAVZETJE NEPREMIČNIN	8	16	4
340-UNIČENJE NASADOV S ŠKODLJIVO SNOVJO	1	.	.
341-UNIČEVANJE GOZDOV	21	4	10
342-MUČENJE ŽIVALI	6	10	10
343-NEZAKONIT LOV	38	65	64
344-NEZAKONIT RIBOLOV	.	2	1

ZAKON – ČLEN	1995	1996	1997
359-IZDAJA DRŽAVNE TAJNOSTI	1	1	.
363-SKRIVANJE PRED OBRAMB. OBVEZNOSTMI	.	.	1
366-NAPAD NA VOJAŠKO OSEBO, KI OPRAVLJA ..	.	1	.
370-SLUŽBA V SOVRAŽNIKOVIM VOJSKI	1	.	.
376-VOJNO HUDODELSTVO ZOPER VOJNE UJ.	1	.	.
387-SPRAVLJANJE V SUŽENJSKO RAZMERJE	1	3	3
389-OGROŽANJE OSEB POD MEDNARODNIM V.	.	1	.
SKUPAJ	38.178	36.587	37.173

OPOMBA: Predpona R pred številko člena v rubriki "zakon – člen" pomeni stari kazenski zakon RS, predpona Z pa stari kazenski zakon SFRJ. Če pred številko člena ni predpone, to pomeni inkriminacijo po novem kazenskem zakoniku RS. Kaznivih dejanj, ki manjkajo v preglednici, policija v prikazanem obdobju ni evidentirala.

Crime and crime investigation activity in 1997

Staš Svetek, Head of the Section for Crime Analysis, Crime Investigation Unit, Ministry of the Interior of the Republic of Slovenia, Štefanova 2, 1000, Ljubljana, Slovenia

The extent of crime, recorded by Slovene police officers and crime investigators in 1997 totalled 37,174 criminal offences, which is similar to that in the last two years and means that crime has thus remained more or less at the same level since the introduction of the new criminal legislation. In total, 30,150 persons were charged with criminal offences, among which the rate of juveniles, recidivists and alien citizens decreased, while the proportion of charged females increased. Crime investigators estimate that people were relatively safe from general crime, but on the other hand, the threat of more serious and dangerous forms of crime has increased. A cause of an ever growing number of offences -even the most serious ones- has become self-interest, determined by the changed social conditions and values. Crime investigators were confronted in 1997 with more complex and expert methods of operation in the commission of crimes, which consequently demanded the application of new investigative techniques, multidisciplinary methods of crime investigation and intensified co-operation with foreign law enforcement agencies. Crime investigation work was impeded by a lack of funds, unselective measures of economy imposed on the state administration, an outflow of experienced people from the police and an inadequate legal foundation for the fight against crime, particularly organised crime.

Within the entire structure of crime, the number of cases of general crime has moderately increased in comparison to the year before (from 31,611 to 32,313), but the number of economic crimes has decreased (from 4,976 to 4,860). While the rise in general crime is a result of changes in the method of recording certain types of criminal offences (for example counterfeiting of currency), the reduction in economic offences can be attributed to the conclusion of the process of privatisation of socially-owned property and to the activity of the police, who managed to limit the number of the most frequent economic offences – business frauds. The number of criminal offences against life and limb also slightly decreased (from 1,947 to 1,918) and among them, there were 34 criminal homicides in which offenders, more frequently than before, used firearms and killed their victims in a more professional and organised way, above all for self-interest and revenge. The number of sex offences increased from 251 to 282 offences, while in property offences, a decreasing trend has still continued in 1997 (from 23,645 to 22,698). Crime investigators consider that the smaller number of property offences is a reflection of non-reporting of petty crime, while cases of professionally and violently committed property offences are, in contrast, increasing. Due to the intensified investigation of crime, the detection of which depends above all upon the activities of the police, the number of cases of drug abuse and smuggling handled has increased considerably. Crime investigators in 1997 recorded fewer criminal offences related to organised criminal activity than the year before (a decrease from 1,263 to 1,038), but in their opinion, this statistical fall does not reflect an actual reduction of this type of crime, but rather a more appropriate determination of the element of organisation in recording criminal offences.

Experts of the Ministry of the Interior predict that the threat of crime will increase in the following years. What could be particularly of concern is a growth of organised crime, corruption, abuse of drugs and crimes related to drug-addiction, as well as violently and professionally committed property-motivated crimes.

Key words: crime, crime statistics, criminal offences, charged suspects, the police, crime investigation activity

UDC 343.3/.7(497.4) "1997"